

Raportul special

**Srijinul pentru veniturile
fermierilor: este sistemul
utilizat de Comisie pentru
măsurarea performanței
acestui sprijin bine
conceput și bazat pe date
temeinice?**

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Numeroase alte informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet pe serverul Europa (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2016

Print	ISBN 978-92-872-4050-7	ISSN 1831-0966	doi:10.2865/491830	QJ-AB-16-001-RO-C
PDF	ISBN 978-92-872-4060-6	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/037602	QJ-AB-16-001-RO-N
EPUB	ISBN 978-92-872-4039-2	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/561694	QJ-AB-16-001-RO-E

© Uniunea Europeană, 2016

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Diagrama de la pagina 12 este reprodusă cu permisiunea OCDE.

©OCDE (2003), *Farm Household Income: Issues and Policy Responses*, OECD Publishing, Paris,

DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264099678-en>

Raportul special**Sprrijinul pentru veniturile fermierilor: este sistemul utilizat de Comisie pentru măsurarea performanței acestui sprijin bine conceput și bazat pe date temeinice?**

[prezentat în temeiul articolului 287 alineatul (4) al doilea paragraf TFUE]

Rapoartele speciale ale Curții de Conturi Europene prezintă rezultatele unor audituri de conformitate sau ale unor audituri ale performanței care au ca obiect domenii specifice ale bugetului sau aspecte specifice legate de gestiune. Curtea selectează și concepe aceste sarcini de audit astfel încât impactul lor să fie maxim, luând în considerare riscurile existente la adresa performanței sau a conformității, nivelul de venituri sau de cheltuieli implicat, schimbările preconizate și interesul existent în mediul politic și în rândul publicului larg.

Acest audit al performanței a fost efectuat de Camera de audit I – condusă de domnul Augustyn Kubik, membru al Curții de Conturi Europene –, cameră specializată pe domeniile de cheltuieli aferente conservării și gestionării resurselor naturale. Auditul a fost condus de doamna Rasa Budbergytė, membră a Curții de Conturi Europene, beneficiind de sprijinul unei echipe formate din: Tomas Mackevičius, șef de cabinet, și Maura McElhinney, atașată în cadrul cabinetului; Helder Faria Viegas, manager principal; Sven Kölling și Blanka Happach, echipa de coordonare; Ramona Bortnowschi, Els Brems, Antonio Caruda Ruiz, Vincent Ly-Sunnaram, Ioannis Papadakis, Maciej Szymura și Bertrand Tanguy, auditori.

De la stânga la dreapta: B. Happach, T. Mackevičius, S. Kölling, R. Budbergytė, H. Faria Viegas.

Puncte

Acronime

Glosar

I-X Sintează

1-17 Introducere

1-2 **Obiectivele generale ale politicii agricole comune și ale reformei din 2013 în ceea ce privește veniturile fermierilor**

3-5 **Obiectivele măsurilor finanțate prin FEGA în ceea ce privește veniturile fermierilor**

6 **Veniturile fermierilor, venitul gospodăriilor agricole și nivelul de trai**

7-11 **Sursele de date ale Comisiei cu privire la veniturile în agricultură**

12-15 **Măsurarea performanței pe care o înregistrează măsurile PAC în ceea ce privește veniturile agricole**

16-17 **Auditurile anterioare ale Curții**

18-24 Sfera și abordarea auditului

25-87 Observații

25-51 **Comisia nu a stabilit încă un set cuprinzător de date pentru evaluarea performanței măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor**

26-32 **Comisia se confruntă în continuare cu o lipsă de informații privind veniturile fermierilor la nivelul UE**

33-39 **Conturile economice pentru agricultură sunt un instrument important pentru monitorizarea situației economice a agriculturii, dar acestea au limitări inerente în ceea ce privește evaluarea măsurilor din cadrul PAC**

40-51 **RICA reprezintă o sursă recunoscută de informații cu privire la veniturile și la activitățile economice ale exploatațiilor agricole comerciale, dar are unele limitări**

- 52-76 **Comisia și statele membre nu s-au asigurat întotdeauna de calitatea adecvată a datelor disponibile privind veniturile fermierilor**
- 54-58 **Au fost detectate unele neajunsuri în gestionarea de către Comisie a conturilor economice pentru agricultură...**
- 59-76 **... și, în unele state membre, au fost constatate deficiențe în modul de funcționare a RICA**
- 77-87 **Limitările datelor disponibile, obiectivele vagi ale anumitor măsuri din cadrul PAC și deficiențele indicatorilor de performanță afectează capacitatea Comisiei de a demonstra rezultatele care au fost obținute**
- 79-82 **Plățile directe contribuie la o multitudine de obiective, a căror realizare este dificil de măsurat, ...**
- 83-87 **... iar indicatorii de performanță din cadrul PAC referitori la veniturile fermierilor nu pot fi legați în mod clar de măsuri și de realizarea efectivă a obiectivelor**
- 88-100 **Concluzii și recomandări**
- Anexa I — Alegerile statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe ale UE**
- Anexa II — Calcularea venitului agricol, pe baza conturilor economice pentru agricultură**
- Anexa III — Calcularea veniturilor în cadrul RICA**
- Anexa IV — Indicatorii de performanță utilizați de Comisie pentru evaluarea PAC**
- Anexa V — Criteriile de calitate aplicabile statisticilor europene**

Răspunsul Comisiei

CEA: Conturile economice pentru agricultură

EU-SILC: Statisticile UE referitoare la venit și la condițiile de viață

FEADR: Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală

FEGA: Fondul european de garantare agricolă

OCDE: Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

PAC: Politica agricolă comună

RICA: Rețeaua de informații contabile agricole

TFUE: Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Amortizare: reducerea valorii unui activ în urma uzurii sau a utilizării.

CEA: conturile economice pentru agricultură sunt un instrument de bază care permite analiza situației economice a agriculturii unei țări. Sunt un cont satelit al conturilor naționale.

Consum intermediar: valoarea bunurilor și a serviciilor consumate în cursul unui proces de producție (nu include amortizarea).

Conturile naționale: informează cu privire la structura economiei și la evoluția situației economice din fiecare stat membru.

Conturile satelit: sunt elaborate pe baza conturilor naționale și au rolul de a furniza informații complementare și concepte adaptate naturii specifice a unui sector economic anume, de exemplu agricultura.

Decuplare: proces de separare a plăților aferente ajutoarelor directe de producția agricolă.

Evaluare: colectarea și analiza periodică a informațiilor justificative în vederea formulării unor concluzii cu privire la eficacitatea și eficiența „intervențiilor”. Intervențiile sunt evaluate pe baza rezultatelor și a impactului de la nivelul destinatarilor unei anumite politici.

Exploatație agricolă: unitate cu o gestiune unică, ce desfășoară activități agricole pe teritoriul Uniunii Europene, fie ca activitate principală, fie ca activitate secundară. Un fermier poate deține mai multe exploatații agricole.

Fermier: persoană a cărei exploatație este situată pe teritoriul UE și care desfășoară o activitate agricolă independentă.

Indicator: o variabilă măsurabilă care oferă informații utile ce contribuie la evaluarea gradului în care a fost îndeplinit un obiectiv.

Intervenție (publică): o „operațiune”, o „măsură”, un program sau un proiect desfășurat sau finanțat de o autoritate publică.

Monitorizare: examinarea regulată a resurselor, a realizărilor și a rezultatelor „intervențiilor”.

Producția standard: valoarea monetară a producției brute a exploatațiilor agricole la prețurile la poarta fermei. Valoarea standard este determinată pe baza situației medii dintr-o anumită regiune.

Reforma din 2003: reformă a PAC, care a introdus decuplarea ajutorului direct de producția agricolă și a condiționat efectuarea plăților de respectarea unor standarde de bază privind întreținerea terenurilor, mediul, siguranța alimentară, sănătatea animalelor și a plantelor și bunăstarea animalelor (mecanism cunoscut sub denumirea de „ecocondiționalitate”).

Reforma din 2013: reforma PAC pentru perioada 2014-2020. Aceasta urmărește o distribuire mai echilibrată a sprijinului disponibil și recompensarea fermierilor pentru practicile agricole durabile prin intermediul unei plăți de „ecologizare” specifice. De asemenea, reforma intenționează să îmbunătățească orientarea spre piață a agriculturii din UE, oferind în același timp o plasă de siguranță care să protejeze fermierii împotriva incertitudinilor externe, și să sprijine în continuare dezvoltarea rurală în statele membre.

RICA: Rețeaua de informații contabile agricole este un instrument utilizat pentru evaluarea veniturilor și a activităților economice ale exploatațiilor agricole comerciale, precum și a impactului politicii agricole comune. Rețeaua se bazează pe datele contabile ale unui eșantion de peste 80 000 de exploatații agricole din toate statele membre ale UE.

Valoarea adăugată netă pe exploatație: indicator RICA utilizat pentru a descrie valoarea totală a producției unei exploatații agricole, la care se adaugă plățile directe și din care se scad consumul intermediar și amortizarea. Este vorba de suma disponibilă pentru plata tuturor factorilor ficși de producție ai unei exploatații agricole (teren, forță de muncă și capitalul).

Venitul disponibil al gospodăriilor agricole: venitul total provenit din toate sursele, din care se scad taxele și impozitele și contribuțiile obligatorii la asigurările sociale.

Venitul factorilor agricoli: venitul obținut cu ajutorul factorilor angajați în producția agricolă (teren, forță de muncă și capital). Se calculează scăzând valoarea consumului intermediar, a consumului de capital fix (amortizarea) și a impozitelor/taxelor pe producție din valoarea producției agricole exprimată la prețuri de bază și adăugând valoarea subvențiilor (altor subvenții) acordate pentru producție. De regulă, nu sunt incluse aici veniturile din alte surse (activități neagricole, salarii, prestații sociale, venituri din proprietate).

Venitul întreprinderii agricole: venitul generat de activitățile agricole după deducerea costurilor cu salariații, a dobânzilor aferente împrumutului de capital și a cheltuielilor cu arenda. Acest venit poate fi utilizat pentru remunerarea factorilor de producție proprii care aparțin exploatației (forța de muncă proprie, capitalul propriu și terenul deținut în proprietate).

Venitul net pe exploatație: indicator RICA utilizat pentru a descrie suma disponibilă pentru remunerarea factorilor de producție proprii ai exploatației. Acesta se calculează scăzând salariile, chiriile și dobânzile plătite de deținătorul exploatației din valoarea adăugată netă pe exploatație.

Venitul pe exploatație familială: indicator RICA utilizat pentru a descrie venitul agricol al exploatațiilor în care există mână de lucru familială nesalariată, și anume fermierul și membri ai familiei sale.

Venitul pe gospodărie agricolă: venitul obținut de gospodăria din activități agricole independente și din activități neagricole. Este posibil ca agricultura să nu fie singura sursă de venit a gospodăriei.

I Tratatul și reforma din 2013 a politicii agricole comune (PAC) acordă o atenție deosebită nivelului de trai și veniturilor fermierilor. Aproape o treime din bugetul UE este alocat în continuare, în mod direct sau indirect, pentru a sprijini veniturile fermierilor și a contribui, astfel, la asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru aceștia.

II Noul cadru pentru monitorizarea și evaluarea PAC prevede obligația Comisiei de a evalua impactul combinat al măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește obiectivele stabilite. O astfel de evaluare necesită nu numai obiective, niveluri-țintă și indicatori clar definiți, ci și informații statistice suficiente și de bună calitate cu privire la situația economică din agricultură și la veniturile fermierilor.

III În cadrul acestui raport special, s-a evaluat dacă sistemul utilizat de Comisie pentru a măsura performanța în ceea ce privește veniturile fermierilor este bine conceput și se bazează pe date temeinice. Curtea a examinat dacă Comisia a stabilit cu claritate datele statistice necesare, dacă aceste date erau de o calitate adecvată și dacă Comisia a definit indicatori relevanți.

IV Curtea concluzionează că sistemul utilizat de Comisie pentru măsurarea performanței PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor nu este suficient de bine conceput. De asemenea, potrivit concluziilor Curții, cantitatea și calitatea datelor statistice utilizate pentru analiza veniturilor fermierilor prezintă limitări importante.

V Comisia nu a stabilit în mod clar datele statistice necesare pentru a evalua în mod eficace performanța măsurilor din cadrul PAC care urmăresc sprijinirea veniturilor fermierilor. Nu există date reprezentative privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole, care ar putea facilita evaluarea gradului în care este îndeplinit obiectivul prevăzut în tratat cu privire la asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru fermieri. Mai mult, nu există niciun sistem fiabil care să permită realizarea unor comparații între veniturile din agricultură și cele obținute în alte sectoare ale economiei, comparații care ar putea justifica sprijinul pentru venit acordat de UE fermierilor.

VI Principalele instrumente disponibile în prezent la nivelul UE pentru măsurarea veniturilor fermierilor sunt conturile economice pentru agricultură (CEA) și Rețeaua de informații contabile agricole (RICA). CEA reprezintă principala sursă statistică utilizată de Comisie pentru monitorizarea globală a veniturilor fermierilor la nivel macroeconomic. Totuși, potențialul acestor conturi nu este încă pe deplin valorificat și ele nu oferă suficiente informații cu privire la factorii importanți care sunt relevanți pentru veniturile fermierilor, precum și pentru valoarea economică a sectorului agricol în ansamblu. RICA este un instrument important de evaluare a politicii agricole comune, dar prezintă unele limitări, deoarece acoperă doar exploatațile agricole comerciale, iar informațiile privind veniturile sunt incomplete.

VII

Comisia și statele membre nu s-au asigurat întotdeauna de calitatea adecvată a datelor utilizate pentru măsurarea veniturilor fermierilor. Atât în cazul CEA, cât și în ceea ce privește RICA, Curtea a constatat deficiențe în gestiunea asigurată de Comisie și de statele membre. În plus, procedurile de asigurare a calității pentru CEA nu sunt încă pe deplin eficiente și auditul a permis identificarea anumitor deficiențe ale mecanismelor de asigurare a calității pentru RICA.

VIII

Având în vedere obiectivele vagi ale anumitor măsuri din cadrul PAC și absența unor date de referință, este dificil să se evalueze dacă diferitele măsuri din cadrul PAC care au ca scop sprijinirea veniturilor fermierilor și-au atins obiectivele. În plus, Comisia nu a definit indicatori relevanți care să permită o măsurare eficientă a performanțelor. Indicatorii pe care trebuie să se bazeze evaluarea Comisiei nu sunt suficient de fiabili sau nu sunt legați într-un mod îndeajuns de clar de măsurile din cadrul PAC: ei nu sunt deci utili pentru a demonstra dacă măsurile respective au contribuit în mod eficient și eficient la obținerea efectelor dorite și la reducerea disparităților în materie de venituri.

IX

În ceea ce privește datele statistice cu privire la veniturile fermierilor, Curtea recomandă Comisiei:

- (a) să elaboreze un cadru mai cuprinzător pentru furnizarea de informații referitoare la venitul disponibil și pentru compararea veniturilor fermierilor cu veniturile obținute în alte sectoare ale economiei;
- (b) să dezvolte în continuare conturile economice pentru agricultură, astfel încât potențialul acestora să poată fi mai bine utilizat;
- (c) să se asigure că analiza veniturilor fermierilor se bazează pe indicatori care țin seama de situația actuală din agricultură și pe date suficiente și coerente pentru toți beneficiarii măsurilor din cadrul PAC. Acest lucru ar putea fi realizat prin dezvoltarea de sinergii între datele administrative existente ori prin dezvoltarea RICA sau a altor instrumente statistice adecvate;
- (d) să amelioreze mecanismele actuale de asigurare a calității în ceea ce privește conturile economice pentru agricultură și statisticile RICA întocmite de statele membre.

X

În ceea ce privește măsurarea performanței măsurilor din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor, Curtea consideră că, pentru următoarea perioadă de programare, Comisia ar trebui să definească încă de la început obiective operaționale adecvate și niveluri de referință cu care să poată fi comparată performanța măsurilor PAC, să completeze, în contextul evaluărilor sale, actualul cadru de indicatori de performanță cu alte date relevante și de bună calitate care să permită măsurarea rezultatelor obținute și să evalueze eficacitatea și eficiența măsurilor de sprijin pentru veniturile fermierilor.

Obiectivele generale ale politicii agricole comune și ale reformei din 2013 în ceea ce privește veniturile fermierilor

01

În conformitate cu tratatul¹, obiectivele PAC includ creșterea productivității agriculturii și „asigurarea în acest fel a unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor din agricultură”. Reforma PAC din 2013² s-a concentrat, la rândul ei, asupra veniturilor agricole, în contextul obiectivului privind producția viabilă de produse alimentare, contribuind astfel la asigurarea unui nivel de viață decent pentru fermieri³.

02

Măsurile din cadrul PAC sunt finanțate din bugetul UE prin intermediul Fondului european de garantare agricolă (FEGA sau „pilonul 1”) și al Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (denumit în continuare „FEADR” sau „pilonul 2”). În temeiul actualului cadru financiar multianual, în perioada cuprinsă între 2014 și 2020, o sumă de până la 277 de miliarde de euro (29 % din bugetul total al UE) va fi cheltuită prin FEGA pentru plățile directe către fermieri și pentru măsuri de sprijinire a pieței în anumite sectoare agricole⁴.

Obiectivele măsurilor finanțate prin FEGA în ceea ce privește veniturile fermierilor

03

Reforma PAC din 2003 a deplasat accentul care era pus pe sprijinirea producției (prin așa-numita „decuplare”) și a introdus un sistem de ajutor pentru venit, bazat în mare parte pe nivelurile ajutoarelor primite de fermierii individuali de-a lungul unei perioade de referință. Reforma din 2013 a continuat să detașeze plățile de contextul lor istoric, promovând în același timp introducerea progresivă a unor plăți pe hectar mai uniforme în toate statele membre ale UE. De asemenea, această reformă a restructurat plățile directe care, începând din 2015, se împart în următoarele categorii: o plată de bază pe hectar pentru toți fermierii, o „plată de ecologizare” prin care fermierii sunt recompensați pentru practici agricole specifice considerate benefice pentru climă și mediu și o plată pentru tinerii fermieri. În anumite limite, statele membre au o marjă importantă de manevră și pot direcționa și mai bine plățile pentru a răspunde unor aspecte de politică specifice⁵.

- 1 Articolul 39 alineatul (1) literele (a) și (b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) (JO L 326, 26.10.2012, p. 47). Alte obiective ale PAC stabilite la articolul 39 sunt (c) stabilizarea piețelor; (d) garantarea siguranței aprovizionării și (e) asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori.
- 2 Articolul 110 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 549).
- 3 A se vedea și preambulul la Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 671).
- 4 Regulamentul (UE, Euratom) nr. 1311/2013 al Consiliului din 2 decembrie 2013 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2014-2020 (JO L 347, 20.12.2013, p. 884).
- 5 Pentru o prezentare de ansamblu a opțiunilor alese de statele membre, a se vedea **anexa I**.

04

Deși nu sunt enunțate cu foarte mare claritate în regulament⁶, Comisia consideră că anumite elemente de politică, în special plățile directe, sunt legate în mod specific de sprijinul pentru veniturile fermierilor. Aceste plăți au obiectivul de a contribui la menținerea agriculturii pe tot teritoriul UE, prin sprijinirea și stabilizarea veniturilor fermierilor, asigurând astfel viabilitatea economică pe termen mai lung a exploatațiilor agricole și reducând vulnerabilitatea acestora la fluctuațiile prețurilor. În plus, prin condiționarea întregii plăți de respectarea unor standarde de bază (mecanismul de ecocondiționalitate) și prin aplicarea componentei specifice de „ecologizare”, aceste plăți ar trebui să contribuie, în egală măsură, la garantarea faptului că agricultura furnizează bunuri publice pentru societate.

05

Deși sunt cele mai importante din punct de vedere financiar, plățile directe nu sunt singurul instrument cu impact asupra veniturilor fermierilor. La nivelul UE, acestea sunt însoțite de măsuri de dezvoltare rurală⁷ și de un set de măsuri de piață și de promovare care vizează anumite sectoare agricole. De asemenea, Comisia poate interveni pe anumite piețe în perioade de criză, permițând un acces limitat la stocurile de intervenție publice sau private, ceea ce are o influență asupra prețurilor de pe piață și, prin urmare, asupra veniturilor fermierilor.

Veniturile fermierilor, venitul gospodăriilor agricole și nivelul de trai

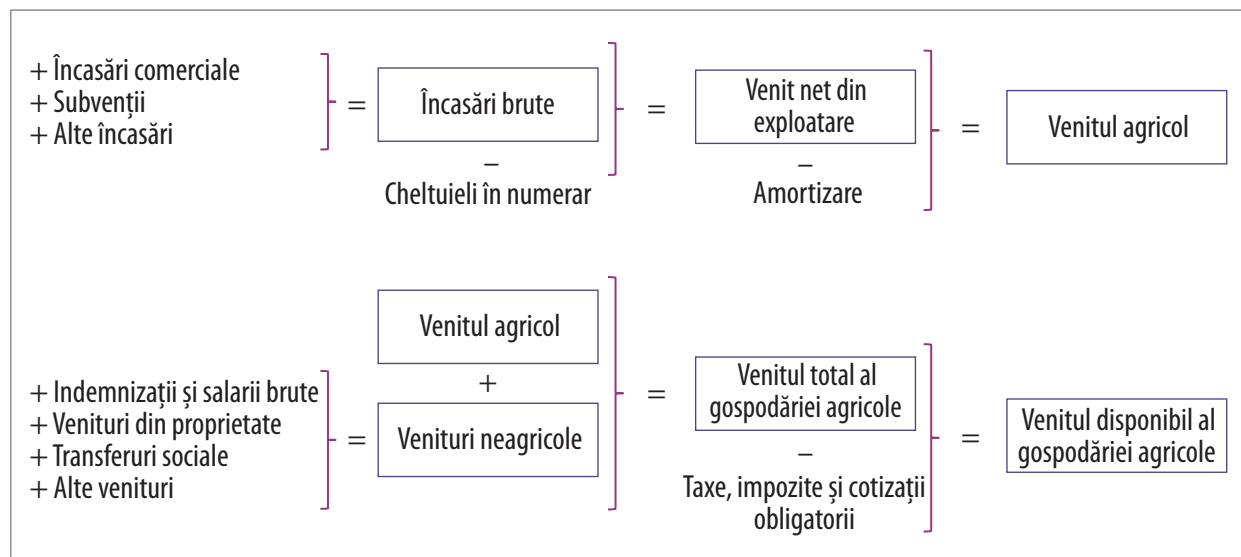
06

Agricultura familială este cel mai răspândit model de agricultură în UE, marea majoritate a exploatațiilor agricole fiind în continuare gestionate ca exploatații individuale⁸. Aceste exploatații sunt caracterizate în general prin utilizarea pe scară largă a forței de muncă din cadrul familiei. Situația veniturilor din acest tip de gospodării agricole este ilustrată în **figura** următoare. Legislația UE nu a definit niciodată noțiunile de „populație agricolă”, de „nivel de trai echitabil” sau de „venit” menționate în tratat, dar venitul disponibil al gospodăriei agricole este un element-cheie pentru evaluarea nivelului de trai⁹.

- 6 Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 608).
- 7 Cum ar fi măsurile de investiții sau plățile pentru fermierii din zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte probleme specifice.
- 8 Termenul „exploatație familială” este utilizat pentru a desemna orice exploatație aflată sub gestiune familială, unde cel puțin 50 % din forța de muncă agricolă regulată este asigurată de către mâna de lucru din cadrul familiei. Potrivit Eurostat, în 2010, 97 % din exploatațiile agricole din UE erau gestionate de către proprietari individuali.
- 9 A se vedea punctele 64 și 65 din Raportul special nr. 14/2003 privind evaluarea venitului agricol de către Comisie [articolul 33 alineatul (1) litera (b) din Tratatul CE] (JO C 45, 20.2.2004, p. 1).

Figură

Componentele venitului unei gospodării agricole

Sursa: OCDE (2003).

Sursele de date ale Comisiei cu privire la veniturile în agricultură

07

Comisia trebuie să precizeze cadrul statistic necesar pentru măsurarea veniturilor fermierilor, iar statele membre ar trebui să pună la dispoziția Comisiei toate informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor vizate. În măsura în care acest lucru este posibil, informațiile necesare ar trebui să se bazeze pe surse de date confirmate¹⁰.

08

Principala sursă de date generale a Comisiei cu privire la populația agricolă este **ancheta structurală în agricultură**¹¹, prin care se colectează date privind situația agriculturii în întreaga UE în vederea monitorizării tendințelor și a evoluțiilor în structura exploatațiilor agricole europene. Această anchetă nu este concepută pentru colectarea de date cu privire la venitul agricol al fermierilor sau la sprijinul UE acordat prin FEAGA.

10 Articolul 110 alineatul (4) din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

11 Regulamentul (CE) nr. 1166/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 571/88 al Consiliului (JO L 321, 1.12.2008, p. 14). Cea mai recentă anchetă de acest tip realizată la nivelul UE sub forma unui recensământ agricol a avut loc în 2010. Următoarea anchetă prin sondaj este planificată pentru 2016.

09

Comisia utilizează două instrumente statistice principale pentru a monitoriza activitățile economice și veniturile provenite din activitățile agricole și din anumite activități comerciale legate de exploatație:

- **conturile economice pentru agricultură (CEA)**, care reprezintă un instrument de bază pentru analiza situației macroeconomice a sectorului agricol dintr-o anumită țară și a evoluției venitului agricol;
- **Rețeaua de informații contabile agricole (RICA)**, un instrument microeconomic prin care se urmărește evaluarea veniturilor și a activităților economice ale exploatațiilor agricole comerciale.

10

CEA sunt un cont satelit al Sistemului european de conturi (SEC 95), care oferă informații suplimentare și care utilizează concepte adaptate la sectorul agricol¹². Ele urmează o metodologie specifică și sunt întocmite în conformitate cu norme și metode specifice¹³. În cazul statelor membre mai mari, CEA sunt subdivizate în conturi regionale. Colectarea și agregarea datelor la nivel național sunt procese finanțate în întregime de statele membre, iar institutele naționale de statistică sau ministerele agriculturii sunt responsabile pentru colectarea datelor și calcularea CEA la nivel național. Comisia (Eurostat) este responsabilă de stabilirea metodologiei și de agregarea datelor la nivelul UE.

11

Rețeaua RICA are rolul de a estima veniturile exploatațiilor agricole comerciale în calitatea lor de unitate comercială, a căror valoare a producției, măsurată în producția standard, depășește un anumit prag a ceea ce se consideră a reprezenta procentul cel mai mare din producția agricolă, suprafața agricolă și mâna de lucru a exploatațiilor gestionate cu orientare de piață¹⁴. RICA este singura sursă armonizată de date economice privind exploatațiile agricole la nivelul UE¹⁵ și este administrată de DG Agricultură și Dezvoltare Rurală din cadrul Comisiei. Deoarece se bazează pe rețele de informații contabile naționale, statele membre sunt cele care finanțează procesul colectării datelor, dar Comisia plătește o retribuire standard per exploatație pentru datele primite de la statele membre¹⁶. În prezent, agențiile naționale de legătură (organisme publice sau private) colectează date de la peste 80 000 de exploatații agricole din toate statele membre. Participarea la ancheta RICA este voluntară. Datele sunt utilizate de Comisie și de numeroase alte părți interesate, inclusiv de unele state membre.

- 12 Regulamentul (CE) nr. 138/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 decembrie 2003 privind conturile economice pentru agricultură în cadrul Comunității (JO L 33, 5.2.2004, p. 1).
- 13 Modul de calcul al venitului agricol în cadrul CEA este prezentat în **anexa II**.
- 14 Modul de calculare a venitului în cadrul RICA este explicat în **anexa III**. O exploatație nu este același lucru cu o gospodărie agricolă și este posibil ca un fermier să gestioneze mai multe exploatații agricole.
- 15 Regulamentul (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009 de creare a unei rețele de colectare de date contabile agricole privind veniturile și activitatea economică a exploatațiilor agricole în Uniunea Europeană (JO L 328, 15.12.2009, p. 27).
- 16 Pentru exercițiile contabile 2010-2014, Comisia a plătit până în prezent 51,4 milioane de euro reprezentând retribuții standard.

Măsurarea performanței pe care o înregistrează măsurile PAC în ceea ce privește veniturile agricole

12

Fiecare măsură din cadrul PAC trebuie să fie monitorizată și evaluată în vederea ameliorării calității sale și a demonstrării rezultatelor obținute¹⁷. Măsurarea performanței măsurilor PAC în raport cu venitul agricol se bazează în mare parte pe informațiile incluse în CEA și în RICA, care trebuie deci să fie suficiente și de bună calitate.

13

Până la 31 decembrie 2018, Comisia trebuie să prezinte primul raport privind implementarea monitorizării și a evaluării, inclusiv primele rezultate ale performanței PAC în perioada 2014-2020. Un al doilea raport, care va include o evaluare a performanței PAC, trebuie să fie prezentat până la 31 decembrie 2021.

14

Odată cu reforma PAC din 2013, cadrul comun de monitorizare și evaluare, care se aplica deja pentru FEADR, a fost aplicat și pentru măsurile finanțate din FEAGA¹⁸. Pentru a-și îndeplini responsabilitatea de a monitoriza și de a evalua măsurile finanțate prin intermediul FEAGA, Comisia trebuie să stabilească informațiile care sunt necesare și trebuie să elaboreze un plan de evaluare multianual. Statele membre ar trebui să se asigure că aceste date sunt de bună calitate și disponibile în timp util.

15

Cadrul comun de monitorizare și evaluare se bazează pe indicatori standard cu scopul de a realiza o evaluare cuprinzătoare și periodică a progreselor, a eficacității și a eficienței măsurilor în raport cu obiectivele. Comisia a stabilit un set de indicatori¹⁹ pentru a descrie punerea în aplicare a instrumentelor PAC (**indicatori de realizare**), pentru a măsura rezultatele obținute (**indicatori de rezultat**) și pentru a demonstra impactul acestora asupra realizării obiectivelor generale ale PAC (**indicatori de impact**)²⁰.

17 A se vedea și considerentul 68 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

18 Articolul 110 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

19 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 834/2014 al Comisiei din 22 iulie 2014 de stabilire a normelor pentru aplicarea cadrului comun de monitorizare și evaluare a politicii agricole comune (JO L 230, 1.8.2014, p. 1).

20 Pentru detalii, a se vedea **anexa IV**.

Auditurile anterioare ale Curții

16

În 2002, Curtea a auditat modul în care Comisia evalua veniturile fermierilor²¹. În urma auditului respectiv, s-a concluzionat că instrumentele statistice ale UE nu ofereau informații suficient de cuprinzătoare privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole și nu permiteau realizarea unei evaluări a nivelului de trai al populației agricole.

17

În raportul său anual privind exercițiul financiar 2007, Curtea a remarcat, în legătură cu măsurarea veniturilor fermierilor, faptul că Comisia luase o serie de inițiative în ceea ce privește CEA și RICA²². Totuși, Curtea a considerat că utilizarea unor statistici și indicatori mai compleți este indispensabilă pentru a urmări mai îndeaproape performanța politicii agricole comune, având în vedere că peste două treimi din resursele bugetare ale acesteia sunt consacrate sprijinului pentru veniturile fermierilor.

21 Raportul special nr. 14/2003.

22 Punctul 5.66 din Raportul anual privind exercițiul financiar 2007 (JO C 286, 10.11.2008, p. 1).

18

Monitorizarea și evaluarea PAC necesită informații de bună calitate despre situația economică din agricultură și despre veniturile fermierilor. Cel mai mare risc constă în lipsa de informații statistice solide și de indicatori relevanți la nivel european. Mai precis, există riscul ca indicatorii și criteriile utilizate pentru măsurarea veniturilor fermierilor să nu fie definite în mod adecvat sau ca datele corespunzătoare să nu fie disponibile ori să nu aibă o calitate suficient de bună.

19

Obiectivul prezentului audit a fost acela de a examina instrumentele utilizate de Comisie pentru măsurarea veniturilor fermierilor și modul în care aceasta utilizează datele referitoare la venituri pentru a evalua performanța măsurilor din cadrul PAC care vizează producția alimentară viabilă și sprijinul pentru veniturile fermierilor. În acest context, Curtea a examinat, de asemenea, indicatorii comuni de performanță pe care Comisia i-a definit recent pentru plățile directe și pentru alte măsuri finanțate prin FEAGA în legătură cu anumite obiective ale PAC²³. Auditul nu a urmărit evaluarea cadrului comun de monitorizare și evaluare ca atare sau formularea unei opinii generale cu privire la funcționarea sistemelor statistice ale statelor membre.

20

Întrebarea generală de audit a fost:

Sistemul utilizat de Comisie pentru măsurarea performanței PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor este bine conceput și se bazează acesta pe date temeinice?

Mai precis, în cadrul auditului s-a căutat să se răspundă la următoarele întrebări:

- A stabilit Comisia în mod clar care sunt datele statistice necesare pentru o evaluare eficientă a performanței măsurilor din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor?
- S-au asigurat Comisia și statele membre de calitatea adecvată a datelor utilizate pentru măsurarea veniturilor fermierilor?
- A definit Comisia indicatori relevanți care să permită o evaluare eficientă a performanței măsurilor din cadrul PAC ce vizează sprijinirea veniturilor fermierilor?

23 Pentru mai multe informații privind măsurarea performanței înregistrate de măsurile finanțate prin FEADR, a se vedea Raportul special nr. 12/2013: „Pot demonstra Comisia și statele membre că bugetul UE alocat politicii de dezvoltare rurală este cheltuit în mod corespunzător?” (<http://eca.europa.eu>)

Sfera și abordarea auditului

21

Curtea și-a stabilit criteriile de audit pe baza dispozițiilor din tratat²⁴ și a regulamentelor în vigoare²⁵.

22

Au fost desfășurate vizite de audit la sediul Comisiei și în șase state membre²⁶. Împreună, aceste state membre reprezintă peste 50 % din valoarea adăugată brută a agriculturii europene, iar fermierii din aceste state membre primesc peste 50 % din bugetul pentru agricultură al UE, în principal sub formă de plăți directe.

23

La nivelul Comisiei, Curtea a analizat dacă procedurile garantau faptul că întocmirea CEA și gestionarea RICA respectau cerințele de calitate ale cadrului privind elaborarea, producerea și difuzarea statisticilor europene, cerințe prevăzute în Codul de bune practici al Eurostat²⁷. În statele membre vizitate, Curtea a examinat procedurile existente pentru colectarea datelor și pentru asigurarea calității în ceea ce privește CEA și RICA. Scopul vizitelor desfășurate în statele membre a fost, de asemenea, de a identifica bune practici în materie de măsurare a veniturilor fermierilor. S-au colectat probe de audit în urma diferitelor discuții organizate și a analizei documentelor și a datelor, aceste probe fiind examinate în raport cu criteriile de audit. În plus, Curtea a realizat un sondaj în toate cele 28 de state membre cu privire la punerea în aplicare a CEA și a RICA.

24

Curtea a procedat, de asemenea, la o examinare documentară și la analiza cadrului de gestiune a performanței instituit de Comisie în ceea ce privește obiectivele și indicatorii de performanță referitori la veniturile fermierilor. În această analiză, precum și în cadrul auditului sistemului RICA, auditorii Curții au fost asistați de doi experți externi.

24 Articolul 39 TFUE.

25 Regulamentul (CE) nr. 138/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 decembrie 2003 privind conturile economice pentru agricultură în cadrul Comunității (JO L 33, 5.2.2004, p. 1) și Regulamentul (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind crearea unei rețele de colectare de informații contabile privind veniturile și activitatea economică a exploatațiilor agricole în Uniunea Europeană (JO L 328, 15.12.2009, p. 27), Regulamentul (CE) nr. 223/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2009 privind statisticile europene și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1101/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind transmiterea de date statistice confidențiale Biroului Statistic al Comunităților Europene, a Regulamentului (CE) nr. 322/97 al Consiliului privind statisticile comunitare și a Deciziei 89/382/CEE, Euratom a Consiliului de constituire a Comitetului pentru programele statistice ale Comunităților Europene (JO L 87, 31.3.2009, p. 164) și Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

26 Germania, Spania, Franța, Țările de Jos, Polonia și România.

27 A se vedea **anexa V**.

Comisia nu a stabilit încă un set cuprinzător de date pentru evaluarea performanței măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor

25

Pentru a verifica dacă Comisia a stabilit în mod clar care sunt datele statistice necesare, Curtea a examinat dacă sunt obținute informații cu privire la toate aspectele relevante ale veniturilor fermierilor, dacă CEA acoperă suficiente date macroeconomice privind aceste venituri și dacă RICA include date suficiente privind veniturile la nivelul fermierilor individuali.

Comisia se confruntă în continuare cu o lipsă de informații privind veniturile fermierilor la nivelul UE

Nu există date reprezentative privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole

26

Venitul disponibil al gospodăriilor agricole cuprinde încasările provenite din vânzarea produselor agricole, subvențiile, alte încasări (obținute din activități direct legate de exploatare)²⁸ și alte venituri²⁹. Venitul disponibil este un element-cheie pentru evaluarea nivelului de trai al fermierilor, care este vizat de unul dintre principalele obiective ale tratatului.

27

Nu a fost elaborat până în prezent la nivelul UE niciun cadru statistic care să ofere informații cu privire la venitul disponibil al fermierilor și al gospodăriilor lor, în pofida faptului că informațiile disponibile scot în evidență importanța tot mai mare a veniturilor care nu sunt legate de activități agricole. Comisia a realizat două studii de fezabilitate privind colectarea unor astfel de date³⁰, evaluarea acestora fiind inclusă în programul său statistic pentru perioada 2008-2012³¹. Cu toate acestea, până în prezent, Comisia nu a realizat o astfel de evaluare și nici nu a luat alte măsuri pentru a-și îmbunătăți informațiile cu privire la venitul disponibil al gospodăriilor agricole.

28

Date privind venitul disponibil și condițiile de viață ale gospodăriilor în general, inclusiv ale gospodăriilor agricole, sunt disponibile prin intermediul Statisticilor UE referitoare la venit și la condițiile de viață (EU-SILC)³². Numărul gospodăriilor agricole incluse în această anchetă statistică este însă, în general, prea mic pentru a se putea formula concluzii valide privind veniturile și condițiile de viață ale fermierilor.

- 28 Venituri provenite din alte activități lucrative desfășurate folosind resursele exploatației.
- 29 Veniturile obținute din surse externe, cum ar fi indemnizațiile sau salariile primite pentru alte activități desfășurate de fermier sau de membrii familiei acestuia.
- 30 Statistics Sweden, *Feasibility study on collection of off-farm income data and data on other income*, 2006; AgraCeas, *Feasibility study on the implementation of income of agricultural households sector (IAHS) statistics*, 2007.
- 31 Decizia nr. 1578/2007/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 privind programul statistic comunitar pentru perioada 2008-2012 (JO L 344, 28.12.2007, p. 15).
- 32 Regulamentul (CE) nr. 1177/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 iunie 2003 privind statisticile comunitare referitoare la venit și la condițiile de viață (EU-SILC) (JO L 165, 3.7.2003, p. 1).

29

În plus, date privind venitul gospodăriilor agricole sunt colectate în mod expres numai în 10 state membre. Mai mult, abordările urmate pentru colectarea acestor informații și nivelul detaliilor obținute diferă considerabil în rândul acestor state membre (a se vedea **casetă 1**). Această variație a abordărilor limitează concluziile care pot fi deduse cu privire la veniturile și la nivelul de trai al fermierilor.

Casetă 1

Statisticile privind venitul gospodăriilor agricole întocmite de diferite state membre

Date privind venitul gospodăriilor agricole sunt colectate în prezent în Bulgaria, Danemarca, Spania, Franța, Țările de Jos, Austria, Polonia, Finlanda, Suedia și Regatul Unit (Anglia). Nu există însă o definiție comună a conceptului de „gospodărie agricolă”, iar metodologiile aplicate variază. În Țările de Jos, informații cu privire la veniturile gospodăriilor sunt disponibile pentru mai mult de jumătate din exploatațile incluse în eșantionul RICA (2013). În Franța, autoritățile utilizează datele RICA, împreună cu informațiile din registrele fiscale, pentru a calcula venitul gospodăriilor agricole. În Polonia, este utilizată ancheta statistică EU-SILC, iar respondenții RICA sunt invitați să furnizeze, dacă doresc, informații suplimentare cu privire la veniturile gospodăriilor lor. Bulgaria, Spania și Finlanda utilizează numai ancheta EU-SILC, care conține un număr relativ mic de gospodării agricole.

Nu există niciun sistem de referință adecvat pentru compararea veniturilor fermierilor cu veniturile din alte sectoare ale economiei

30

Este important să se compare veniturile fermierilor cu cele obținute în alte sectoare ale economiei sau cu veniturile unor grupuri socioeconomice specifice comparabile cu fermierii pentru a se determina în ce măsură aceștia din urmă pot fi dezavantajați și motivul pentru care sprijinul pentru venit acordat de UE este necesar sau important pentru viabilitatea exploatațiilor.

31

Potrivit Comisiei, statisticile disponibile arată faptul că veniturile fermierilor se situează în continuare cu mult sub venitul mediu din economie în ansamblu³³. Această concluzie se bazează însă pe compararea unor venituri calculate pe baze diferite, care sunt deci greu de comparat³⁴. Astfel de comparații trebuie să fie interpretate cu prudență, pentru a se evita riscul unor concluzii inexacte atunci când se încearcă să se determine dacă și, în caz afirmativ, în ce măsură veniturile fermierilor sunt mai scăzute decât veniturile din alte sectoare ale economiei.

33 SEC(2011) 1153 final/2 din 20 octombrie 2011, Evaluare de impact a Comisiei: *The Common Agricultural Policy towards 2020* (Politica agricolă comună în perspectiva anului 2020), p. 18. Potrivit Comisiei, nivelul veniturilor în sectorul agricol rămâne sub 50 % din salariul mediu din economia în ansamblu.

34 În rapoartele sale anuale de activitate, Comisia compară venitul factorilor agricoli per unitate de muncă agricolă cu produsul intern brut pe cap de locuitor din UE. O altă comparație utilizată de către Comisie este între venitul întreprinderii agricole per lucrător neplătit și indemnizațiile și salariile brute per echivalent normă întreagă în restul economiei.

32

Dimensiunea exploatațiilor și nivelul veniturilor populației agricole variază în mod semnificativ, la fel ca și diversitatea exploatațiilor. Mediile utilizate de Comisie pentru a compara veniturile per clasă de mărime a exploatației, per tip de exploatație și per regiune în RICA nu demonstrează întotdeauna măsura în care anumite grupuri de fermieri sunt dezavantajate în raport cu altele. Prin urmare, aceste medii nu pot fi utilizate pentru a se stabili dacă măsurile din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor contribuie la reducerea disparităților în materie de venituri.

Conturile economice pentru agricultură sunt un instrument important pentru monitorizarea situației economice a agriculturii, dar acestea au limitări inerente în ceea ce privește evaluarea măsurilor din cadrul PAC

Comisia nu a îmbunătățit CEA, astfel încât să poată utiliza mai bine potențialul lor

33

Comisia nu a adaptat deocamdată CEA la noile standarde pentru conturile naționale³⁵ și nu a utilizat pe deplin potențialul CEA îmbunătățindu-le în sensul furnizării de informații cu privire la aspecte precum rolul importurilor, evoluția cererii de produse agricole (produse interne sau din afara UE), aprovizionarea industriei alimentare, consumul final al gospodăriilor, tratamentul special al agriculturii în sistemele fiscale sau utilizările în scopuri nealimentare, cum ar fi producția de bioenergie. Or, toate aceste elemente reprezintă factori importanți care au un impact asupra veniturilor fermierilor.

34

CEA nu sunt concepute pentru a contribui la analiza dependenței de subvenții a unor sectoare specifice și nici la analiza importanței acestora pentru o agricultură viabilă în regiuni, pentru anumite tipuri de producție sau pentru grupuri socioeconomice specifice de fermieri. Rolul subvențiilor este indicat doar sub o formă agregată, care include atât sprijinul din partea UE, cât și sprijinul acordat fermierilor la nivel național. Acest lucru limitează utilitatea CEA ca bază pentru analiza eficacității și a eficienței măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor.

35 Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană („SEC 2010”) (JO L 174, 26.6.2013, p. 1).

35

Informațiile privind prețurile de vânzare și de arendare a terenurilor nu sunt importante doar pentru calcularea veniturilor fermierilor, ci și pentru evaluarea impactului măsurilor din cadrul PAC, deoarece terenurile reprezintă principalul factor de producție în agricultură. Mai mult, plățile directe sunt legate în principal de terenurile agricole: acest lucru poate avea o influență asupra prețurilor terenurilor și, astfel, asupra eficienței și a eficacității sprijinului³⁶. În prezent, nu există nicio bază legală în legislația UE care să asigure colectarea periodică de date de o calitate comparabilă cu privire la prețurile de vânzare și de arendare a terenurilor în toate statele membre. În pofida unor eforturi depuse de Eurostat pentru a colecta date corespunzătoare în acest sens, datele disponibile sunt incomplete și nu urmează o metodologie comună. Această stare de fapt a afectat și exactitatea datelor raportate în CEA³⁷.

36

CEA prezintă rezultatele în materie de venituri pentru fiecare stat membru în ansamblu, însă nu și la nivel regional. Statele membre furnizează date suplimentare privind veniturile la nivel regional numai pe bază voluntară, dar aceste date nu sunt disponibile pentru toate regiunile statului membru respectiv și, în cazul în care sunt disponibile, sunt furnizate numai după trecerea unui interval semnificativ de doi ani. Acest lucru reduce utilitatea rezultatelor pentru evaluarea situației regionale a veniturilor din agricultură.

37

Prin definiție, CEE măsoară, la nivel macroeconomic, performanța și creșterea economică rezultate din activitățile de piață și din evoluția în timp a acestora. CEE nu acoperă bunurile publice produse de fermieri pentru societate. Furnizarea acestor bunuri publice este un obiectiv specific important al unor măsuri precum „plata de ecologizare”, care reprezintă 30 % din plățile directe efectuate de UE. Acesta subliniază rolul multifuncțional al agriculturii, contribuind, de asemenea, la veniturile fermierilor. Măsura în care agricultura produce bunuri publice și evaluarea acesteia de către societate poate varia însă considerabil în funcție de regiuni și de statele membre. Până în prezent, Comisia nu a avut în vedere dezvoltarea în continuare a CEA și nu a introdus niciun alt instrument pentru a măsura valoarea economică a bunurilor publice produse de sectorul agricol în ansamblu.

36 A se vedea punctul 97 din Raportul special nr. 5/2011: „Schema de plată unică (SPU): aspecte care trebuie abordate în vederea consolidării bunei gestiuni financiare a acestui mecanism” și punctul 74 din Raportul special nr. 16/2012: „Eficacitatea schemei de plată unică pe suprafață, ca sistem tranzitoriu de sprijin pentru fermieri în noile state membre” (<http://eca.europa.eu>).

37 A se vedea punctul 56.

Utilizarea de către Comisie a anumitor informații din CEA poate fi îmbunătățită

38

Rolul CEA este de a oferi informații asupra evoluției veniturilor din sectorul agricol în ansamblu și nu neapărat cu privire la nivelurile absolute ale venitului, la veniturile exploatațiilor agricole individuale sau ale gospodăriilor ocupate în agricultură. Ca atare, aceste conturi nu sunt concepute pentru a genera concluzii detaliate la nivel microeconomic, cum ar fi, de exemplu, asupra viabilității economice a exploatațiilor individuale și asupra nivelului de trai al gospodăriilor agricole. Cu toate acestea, în rapoartele sale anuale de activitate și în rapoartele sale anuale de informații statistice și economice, Comisia utilizează informațiile din CEA la nivel micro, utilizând comparații ale venitului factorilor agricoli per lucrător³⁸ în valori absolute ca indicator-cheie de performanță. Totuși, CEA nu au fost concepute în mod expres pentru a furniza date cu privire la nivelurile absolute ale veniturilor sau la nivelurile veniturilor fermierilor individuali.

39

Comisia utilizează indicatorul denumit „venitul întreprinderii agricole”³⁹ pentru a măsura „venitul exploatației agricole familiale”⁴⁰ și consideră că acesta este cel mai apropiat indicator al nivelului de trai al fermierilor. Această ipoteză nu mai reflectă însă realitatea din sectorul agricol din UE, deoarece populația agricolă variază în mod semnificativ de la un stat membru la altul și nu mai este formată doar din exploatații individuale („familiale”) gestionate de proprietari unici care nu primesc nicio remunerație pentru activitatea lor, ci include acum și o proporție semnificativă de entități juridice sau de grupări de exploatații, care utilizează aproape exclusiv mână de lucru plătită⁴¹. Acestea din urmă sunt deseori întreprinderi obișnuite (de exemplu, investitori care achiziționează suprafețe mari de teren pentru agricultura intensivă), ca și în alte sectoare ale economiei. Rezultatele în materie de venituri prezentate în CEA nu pot fi deci atribuite în mod clar „exploatațiilor agricole familiale” și nu pot fi luate în considerare ca un indicator pentru venitul sau pentru nivelul de trai al fermierilor individuali. În condițiile în care proporția exploatațiilor individuale din diferitele state membre variază de asemenea în mod considerabil, rezultatele în materie de venituri, așa cum sunt prezentate în CEA, nu sunt comparabile între statele membre⁴².

38 Venitul factorilor agricoli reprezintă venitul generat de activități agricole care este utilizat pentru a remunera factorii de producție împrumutați sau închiriați (capital, salarii și arende pentru terenuri), precum și factorii de producție proprii (forța de muncă, capitalul și terenul).

39 Este vorba de remunerația pentru munca depusă de fermier, plus veniturile rămase după deducerea costurilor cu forța de muncă salariată. Acest indicator oferă informații privind tendințele în evoluția venitului agricol al exploatațiilor agricole independente.

40 A se vedea **anexa III**.

41 Potrivit anchetei structurale în agricultură din 2010, entitățile juridice exploatau 27 % din suprafața agricolă din UE. Acest procent a crescut semnificativ odată cu extinderile UE din 2004 și din 2007.

42 A se vedea și punctul 5.12 din anexa I la Regulamentul (CE) nr. 138/2004.

RICA reprezintă o sursă recunoscută de informații cu privire la veniturile și la activitățile economice ale exploatațiilor agricole comerciale, dar are unele limitări

40

RICA are ca obiectiv colectarea de date contabile reprezentative privind exploatațiile agricole comerciale⁴³. Rețeaua RICA poate oferi informații importante și utile cu privire la performanța economică a exploatațiilor agricole per sector agricol și per clasă de mărime. Prin urmare, această rețea constituie principala sursă de informații pentru evaluarea performanței măsurilor din cadrul PAC⁴⁴.

41

În urma Raportului special nr. 14/2003 al Curții, Comisia, în cooperare cu agențiile de legătură din statele membre, a elaborat o metodologie privind RICA pentru a ține seama de evoluția sectorului agricol. De asemenea, Comisia a luat măsuri pentru a apropia rezultatele RICA de standardele internaționale în materie de contabilitate și de raportare financiară.

Indicatorii de venit nu iau pe deplin în considerare evoluția exploatațiilor din sectorul agricol

42

Principalul indicator de venit utilizat în cadrul RICA este „**valoarea adăugată netă pe exploatație**”. Acest indicator servește la compararea performanței în materie de venituri a exploatațiilor, indiferent de forma de organizare a acestora. Întrucât nu ia în calcul costurile factorilor externi de producție (de exemplu, arende de terenuri sau dobânzile bancare), costuri pe care mulți fermieri trebuie să le suporte, acest indicator nu poate furniza suficiente informații cu privire la venitul agricol real al fermierilor sau la rentabilitatea exploatațiilor.

43

Inițial, rețeaua RICA a fost concepută pentru a furniza informații cu privire la „exploatațiile agricole familiale”, un important indicator utilizat fiind „**venitul net al exploatației per unitate de lucru familială**” pentru exploatațiile care utilizează forța de muncă și capitalul deținătorului exploatației și al familiei acestuia. Acest indicator se calculează doar în cazul exploatațiilor pentru care a fost înregistrată forța de muncă familială neremunerată. Cu toate acestea, societățile deținute de proprietari individuali sau de un grup de proprietari constituite în scopuri fiscale, care sunt similare cu exploatațiile agricole familiale sub toate aspectele în afară de forma juridică, sunt excluse din calculul acestui indicator deoarece nu utilizează forța de muncă neremunerată. Structurile de acest tip sunt însă frecvente în multe state membre, în special în Germania, Spania și Franța, iar excluderea lor ar putea denatura rezultatele⁴⁵.

- 43 Exploatații care depășesc o dimensiune economică minimă.
- 44 Evaluarea de către Comisie a efectelor sprijinului direct asupra veniturilor și evaluarea de impact referitoare la PAC în perspectiva anului 2020 (ambele evaluări au fost realizate de Comisie în 2011) se bazează în principal pe datele RICA.
- 45 În Spania, peste 30% din suprafața agricolă este exploatată de către entități juridice, multe dintre acestea fiind constituite în scopuri fiscale. 58% din suprafața agricolă din Franța și peste o treime din suprafața agricolă din Germania sunt exploatate de entități juridice și de grupări de exploatații.

44

În plus, nu există niciun indicator de venit separat pentru exploatațile agricole organizate ca societăți obișnuite, deși astfel de entități juridice joacă un rol major în sectorul agricol în numeroase state membre.

Informațiile despre alte venituri ale fermierilor, obținute din alte activități direct legate de exploatație, sunt incomplete

45

Veniturile provenite din investiții financiare, din transferuri de capital sau în urma efectelor favorabile ale fiscalității aplicabile venitului agricol pot să aibă un impact semnificativ asupra situației financiare și a veniturilor unei exploatații și asupra capacității acesteia de a reacționa la forțele pieței. Actuala metodologie utilizată de RICA nu ține însă cont de aceste efecte.

46

De asemenea, mulți fermieri utilizează resursele exploatațiilor lor pentru a desfășura alte activități lucrative decât producția agricolă primară sau își diversifică în alt mod activitățile economice cu scopul de a obține venituri mai mari. Exemple de astfel de activități includ prelucrarea produselor alimentare la fața locului, vânzarea directă de produse, prestarea de servicii pentru care se utilizează echipamente agricole, producția de energie din surse regenerabile sau agroturismul. Aceste activități reprezintă o sursă de venituri suplimentare, reduc volatilitatea veniturilor și permit fermierilor să fie mai puțin dependenți de subvenții.

Imagine

Energia din surse regenerabile poate constitui o sursă suplimentară de venit pentru fermieri

© Uniunea Europeană. Sursa: Comisia Europeană – Serviciul audiovizual, fotografie: L. Chamussy.

47

Informații mai detaliate cu privire la veniturile obținute din alte activități direct legate de exploatație se colectează numai începând din 2014⁴⁶. Aceste informații sunt însă luate în calcul numai în cazul în care veniturile și costurile nu pot fi separate de activitățile agricole în conturile exploatațiilor. Informațiile pot rămâne incomplete, deoarece, în alte cazuri, ele nu sunt incluse: de exemplu, atunci când o astfel de activitate este gestionată într-o unitate comercială separată aparținând fermierului. Mai mult, datele colectate nu sunt nici reprezentative, deoarece aceste exploatații sunt în prezent subreprezentate în eșantionul RICA și, din cauza diferențelor de tratament contabil, datele nu sunt comparabile între statele membre (a se vedea **caseta 2**). În consecință, nu există o imagine completă a activităților economice direct legate de exploatație pe care fermierii le desfășoară efectiv și nici a rolului pe care îl joacă sursele suplimentare de venit în stabilizarea venitului lor global.

46 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 385/2012 al Comisiei din 30 aprilie 2012 privind fișa exploatației care urmează a fi utilizată în scopul determinării veniturilor exploatațiilor agricole și analizării activității economice a acestor exploatații (JO L 127, 15.5.2012, p. 1).

Caseta 2

Tratamentul diferit al veniturilor fermierilor provenite din alte activități direct legate de exploatație

Conform anchetei structurale în agricultură pe 2010, peste 30 % din exploatațiile din Germania au declarat că desfășurau și alte activități economice în afară de agricultură. Criteriul principal care se aplică pentru clasificarea veniturilor în RICA este însă legislația fiscală națională, potrivit căreia veniturile din exploatare care nu provin din producția agricolă primară pot fi considerate venituri agricole numai dacă se încadrează în anumite limite. Dacă aceste limite sunt depășite, veniturile respective nu sunt înregistrate în RICA. Numeroase exploatații dispun de instalații de biogaz și produc și vând energie electrică către rețeaua națională. Deoarece aceste venituri sunt clasificate drept „neagricole”, ele nu sunt considerate a fi direct legate de exploatație și nu apar în rezultatele RICA.

În Franța, veniturile provenite din alte activități lucrative legate de exploatație, cum ar fi prelucrarea de produse agricole, serviciile agricole, închirierea de terenuri sau clădiri (inclusiv veniturile din chirii percepute pentru instalarea de centrale eoliene sau de panouri solare și veniturile din vânzarea de energie electrică) sunt incluse doar atât timp cât aceste activități sunt efectuate de aceeași exploatație și cu condiția ca veniturile obținute din aceste activități să nu depășească o anumită valoare⁴⁷. În caz contrar, veniturile respective nu sunt incluse în RICA. În ambele cazuri, rețeaua RICA nu reflectă în totalitate nivelul efectiv de diversificare.

În Țările de Jos, a fost identificată o bună practică, grație căreia colectarea datelor cu privire la alte activități lucrative permite o mai bună evaluare a situației veniturilor fermierilor. Potrivit rezultatelor RICA obținute în Țările de Jos pentru 2012, exploatațiile care desfășurau alte activități lucrative în afară de producția agricolă primară câștigau, în medie, 51 000 de euro din aceste activități.

47 Ca regulă generală, 30 % din cifra de afaceri anuală a exploatației sau 50 000 euro, reținându-se valoarea cea mai scăzută.

RICA nu a fost concepută să fie reprezentativă pentru beneficiarii PAC

48

Ancheta care stă la baza RICA urmărește să reprezinte o proporție cât mai mare posibil din producția agricolă, din suprafața agricolă și din forța de lucru ale acestor exploatații. În acest scop, toate exploatațiile sunt clasificate în funcție de valoarea producției standard, care reflectă, în termeni generali, valoarea producției lor agricole. Cu toate acestea, pragul minim al producției standard care este utilizat variază de la un stat membru la altul, la fel ca și gradul de acoperire a populației agricole totale și a beneficiarilor de sprijin din partea UE (a se vedea **tabelul**).

49

Chiar dacă abordarea utilizată este justificată din punctul de vedere al statelor membre, întrucât dimensiunea economică a exploatațiilor variază în mod semnificativ în UE, acest lucru limitează comparațiile legate de venituri realizate pe baza datelor RICA între statele membre. De exemplu, dacă se ia o exploatație cu o producție standard de 10 000 de euro pe an din Spania, se observă că nu există date comparabile în Germania, Franța sau Țările de Jos, deoarece astfel de exploatații nu sunt incluse în ancheta RICA. În consecință, informații armonizate la nivelul întregii Uniuni Europene sunt disponibile numai pentru exploatațiile a căror producție standard anuală depășește pragul de 25 000 de euro⁴⁸. Compararea venitului mediu per lucrător între toate exploatațiile incluse în RICA poate conduce deci la interpretări eronate cu privire la situația veniturilor fermierilor din ansamblul statelor membre.

50

Rețeaua RICA a fost creată cu scopul de a urmări situația veniturilor și activitatea economică a exploatațiilor agricole. La selecția exploatațiilor pentru ancheta RICA nu se ține seama însă dacă ele beneficiază sau nu de sprijin din partea UE. Aceasta poate însemna că nu există informații suficiente de reprezentative cu privire la efectele anumitor măsuri de sprijin ale UE și la veniturile anumitor grupuri, cum ar fi tinerii fermieri⁴⁹. Mai mult, plățile directe nu sunt vărsate doar fermierilor cu activități comerciale, ci și unui număr semnificativ de fermieri cu activitate agricolă în regim de normă parțială sau care practică agricultura de subzistență, aceștia aflându-se în afara sferei RICA. Comisia nu dispune decât de informații limitate cu privire la veniturile și la activitățile de producție ale acestor exploatații mai mici, care variază de la 12 % din totalul beneficiarilor de plăți directe din partea UE în Bulgaria la 79 % în Slovacia⁵⁰. Acest lucru limitează concluziile care pot fi deduse din rezultatele RICA în ceea ce privește efectele globale ale măsurilor de sprijin asupra diferitelor categorii de exploatații⁵¹.

- 48 Acesta este pragul aplicat în prezent de Germania, Franța (continentală), Luxemburg, Țările de Jos, Slovacia și Regatul Unit (Anglia, Scoția și Țara Galilor).
- 49 Acest lucru este valabil și pentru măsurile finanțate prin FEADR. Potrivit rezultatelor sondajului realizat de Curte, Danemarca, Germania, Lituania și Țările de Jos includ deja în mod expres exploatațiile care practică agricultura ecologică. Germania, Ungaria și Lituania acordă de asemenea o atenție deosebită entităților juridice care produc o parte importantă din producția lor agricolă. Austria selectează în mod specific exploatații situate în zone de munte. Italia extinde în mod considerabil eșantionul RICA pentru a obține date mai precise privind impactul măsurilor de dezvoltare rurală.
- 50 A se vedea **tabelul**.
- 51 În Republica Cehă, Danemarca, Germania și Grecia, numărul beneficiarilor plăților directe era chiar mai mare decât numărul exploatațiilor incluse în ancheta structurală în agricultură, deoarece pragurile de participare la această anchetă exclud în cea mai mare parte exploatațiile de dimensiuni mai mici a căror producție este foarte scăzută sau inexistentă. În consecință, pentru un număr semnificativ de beneficiari care primesc plăți din bugetul UE, nu există nici informații cu privire la venitul lor și nici date structurale.

Gradul de acoperire în RICA a populației agricole și a beneficiarilor PAC

Stat membru	Exploatațiile din ancheta structurală în agricultură din 2010	Pragul național pentru RICA (producția standard în euro)	% din exploatațiile acoperite de ancheta structurală în agricultură reprezentate în RICA	% din beneficiarii CAP nereprezentați în RICA
Belgia	42 850	25 000	72 %	30 %
Bulgaria	370 500	2 000	31 %	12 %
Republica Cehă	22 870	8 000	65 %	39 %
Danemarca	42 120	15 000	68 %	51 %
Germania	299 150	25 000	65 %	47 %
Irlanda	139 900	8 000	74 %	36 %
Grecia	723 010	4 000	44 %	Nu există date
Spania	989 810	4 000	53 %	61 %
Estonia	19 620	4 000	41 %	55 %
Franța	516 110	25 000 ¹ 15 000 ²	57 %	28 %
Italia	1 620 900	8 000	49 %	38 %
Cipru	38 860	4 000	26 %	Nu există date
Letonia	83 400	4 000	26 %	67 %
Lituania	199 930	4 000	27 %	69 %
Luxemburg	2 210	25 000	73 %	20 %
Ungaria	576 840	4 000	18 %	45 %
Malta	12 540	4 000	24 %	37 %
Țările de Jos	72 320	25 000	71 %	25 %
Austria	150 160	8 000	62 %	26 %
Polonia	1 506 620	4 000	48 %	50 %
Portugalia	305 260	4 000	36 %	53 %
România	3 859 030	2 000	27 %	Nu există date
Slovenia	74 640	4 000	54 %	33 %
Slovacia	24 460	25 000	18 %	79 %
Finlanda	63 880	8 000	61 %	38 %
Suedia	71 100	15 000	39 %	57 %
Regatul Unit	186 650	25 000 ³ 15 000 ⁴	50 %	50 %
UE-27	12 014 740			

1 Franța continentală.

2 Guadelupa, Martinica și Réunion.

3 Cu excepția Irlandei de Nord.

4 Irlanda de Nord.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor provenite de la Comisie și din sondajul realizat.

51

În plus, informațiile privind sprijinul UE acordat prin FEAGA nu sunt incluse în ancheta structurală în agricultură și numai câteva state membre dispun de un număr unic de identificare a exploatațiilor care ar putea permite corelarea datelor din RICA și din ancheta structurală cu date administrative precum cele existente în sistemul integrat de administrare și control cu privire la plățile de sprijin și la suprafețele cultivate. O astfel de corelare ar permite combinarea informațiilor privind sprijinul pentru venituri acordat de UE cu date privind structurile agricole și utilizarea terenurilor. Stabilirea unei astfel de legături ar contribui, de asemenea, la o mai bună înțelegere a factorilor care determină veniturile fermierilor și ar reduce totodată sarcina administrativă pentru respondenți.

Comisia și statele membre nu s-au asigurat întotdeauna de calitatea adecvată a datelor disponibile privind veniturile fermierilor

52

Tratatul stabilește principiile de bază aplicabile statisticilor europene, care ar trebui să fie imparțiale, fiabile, obiective, independente din punct de vedere științific, eficiente din punctul de vedere al costurilor și confidențiale⁵². Aceste principii sunt aprofundate în Codul de bune practici al statisticilor europene la care au aderat atât statele membre, cât și Comisia. Punerea în aplicare a codului este facilitată de un cadru de asigurare a calității. Cu toate acestea, nici codul de bune practici și nici cadrul de asigurare a calității nu sunt obligatorii. Criteriile specifice care se aplică referitor la calitatea informațiilor statistice produse sunt stabilite în **anexa V**.

53

Pentru a evalua dacă datele privind veniturile fermierilor erau temeinice, Curtea a auditat mecanismele instituite în vederea asigurării, printre altele, a calității datelor statistice din CEA și din RICA, astfel cum se prevede în Codul de bune practici al statisticilor europene.

52 Articolul 338 alineatul (2) TFUE.

Au fost detectate unele neajunsuri în gestionarea de către Comisia a conturilor economice pentru agricultură...

Comisia nu dispunea de informații actualizate suficiente cu privire la metodologia și la sursele de date pe care statele membre le utilizează pentru compilarea CEA

54

Informațiile cu privire la metodologia și la sursele de date utilizate pentru CEA (denumite „inventare”), pe care statele membre le prezintă Comisiei, variază în mod semnificativ în ceea ce privește nivelul de detaliere și calitatea și nu au mai fost actualizate din 2006. În trei state membre, nu existau astfel de inventare. În toate cele șase state membre vizitate, procedurile și sursele de date utilizate pentru elementele semnificative variau considerabil și nu mai corespundeau descrierilor din inventare. Prin urmare, Comisia nu poate verifica dacă informațiile statistice prezentate de statele membre sunt suficient de armonizate și de comparabile, iar capacitatea sa de a formula recomandări și de a elabora orientări cu scopul de a îmbunătăți calitatea generală a informațiilor statistice este redusă.

55

Principalii indicatori din cadrul CEA compară venitul agricol la nivelul volumului de muncă al persoanelor care lucrează în agricultură (exprimat în unități de muncă agricolă)⁵³. Orice modificare sau inexactitate în calculul factorului muncă are un impact asupra calculării venitului per persoană angajată și, prin urmare, poate afecta în mod semnificativ rezultatele privind veniturile și interpretarea acestora. Eurostat nu dispunea de informații actualizate suficiente cu privire la metodologiile utilizate de către statele membre, ceea ce i-a redus capacitatea de a evalua exactitatea și comparabilitatea informațiilor primite. În plus, numărul de ore de lucru stabilite de către statele membre varia între 1 600 de ore pe an în Franța și 2 120 de ore în Polonia, lucru care a afectat, de asemenea, comparabilitatea rezultatelor.

53 Calculate prin împărțirea venitului global la numărul total de persoane care lucrează în agricultură, fie ca lucrători salariați, fie ca fermieri independenți.

Raportarea veniturilor agricole către Eurostat era afectată de deficiențe...

56

Curtea a identificat mai multe cazuri în care datele prezentate în CEA nu erau suficient de precise sau comparabile, ceea ce a afectat în mod substanțial calculul veniturilor prezentate în aceste conturi. De exemplu, s-au detectat neconcordanțe în contabilitatea pentru: unele produse precum vinul și uleiul de măsline, arende pentru terenuri agricole, prezentarea anumitor activități neagricole, contabilizarea subvențiilor și calculul venitului întreprinderii agricole (a se vedea **casetă 3**).

Casetă 3

Exemple de deficiențe în calculul veniturilor agricole

În Polonia, institutul de statistică includea în CEA numai estimarea arendelor plătite de fermieri pentru terenurile aflate în proprietatea statului, nefiind deci inclusă și valoarea terenului închiriat de la proprietari particulari, întrucât aceasta nu era cunoscută de către autorități. Pe baza rezultatelor RICA, Curtea estimează că această categorie de teren reprezintă însă aproximativ 61 % din suprafața agricolă arendată în Polonia. În mod similar, în România, institutul de statistică includea numai date privind valoarea terenurilor închiriate de întreprinderi agricole, nu și de fermieri individuali.

Numeroase exploatații desfășoară activități de prelucrare a produselor agricole, precum producția de brânzeturi, produsele forestiere, exploatarea forestieră sau agroturismul. Valoarea acestui tip de activități trebuie să fie inclusă în CEA în cazul în care ele nu pot fi separate de activitățile agricole. Numeroase state membre nu dispun însă de date privind valoarea acestor activități.

În România, institutul de statistică înregistra subvențiile pe suprafață în anul în care acestea erau vărsate fermierilor (contabilitate pe bază de numerar). În conformitate cu normele aplicabile, subvențiile ar fi trebuit să fie înregistrate în anul în care fermierul a depus cererea de ajutor (principiul contabilității pe bază de angajamente).

În Franța, datele privind plățile pentru forme specifice de arendă („fermage”) vărsate acționarilor proprietari nu mai erau de actualitate și nu au fost luate în considerare în mod corect la calculul venitului întreprinderii agricole. Această formă de agricultură acoperă mai mult de jumătate din suprafața agricolă utilizată în Franța.

57

Statele membre au obligația de a comunica date definitive privind veniturile până la sfârșitul lunii septembrie a anului următor⁵⁴. Cu toate acestea, s-a constatat că statele membre au modificat în mod frecvent datele în anii următori, ceea ce a avut un impact semnificativ asupra veniturilor prezentate în CEA⁵⁵. Aceste actualizări au fost în general justificate invocându-se necesitatea de a corecta erorile din datele raportate anterior, disponibilitatea tardivă a datelor-sursă sau faptul că surse de date de o calitate superioară furnizau acum informații mai precise. Deși revizuirile datelor statistice reprezintă o procedură standard în elaborarea de statistici, aceste actualizări scot în evidență deficiențe la nivelul procedurilor de compilare a CEA în statele membre și reduc fiabilitatea principalilor indicatori de performanță ai Comisiei privind veniturile.

Asigurarea calității nu este pe deplin eficace

58

Eurostat s-a străduit să îmbunătățească calitatea CEA, dar nu a avut loc nicio evaluare exhaustivă și independentă care să stabilească dacă statele membre au instituit un cadru eficace de asigurare a calității în procesul de colectare și de compilare a datelor pentru CEA. În 2010, Eurostat a inițiat un grup operativ comun cu scopul de a identifica indicatori de calitate pentru CEA și de a defini standarde pentru rapoartele privind calitatea. În 2012, Eurostat a coordonat o autoevaluare a organismelor naționale responsabile de compilarea acestor conturi. Cu această ocazie, statele membre au fost invitate să prezinte o evaluare globală cu privire la calitatea datelor CEA și să indice eventualele puncte care necesită ameliorări. Curtea a observat că, în cadrul acestui exercițiu, patru state membre⁵⁶ nu au prezentat niciun fel de raport; prin urmare, Eurostat nu dispunea de informații complete și actualizate privind calitatea datelor CEA transmise.

... și, în unele state membre, au fost constatate deficiențe în modul de funcționare a RICA

Realizarea din punct de vedere tehnic a anchetei RICA poate afecta calitatea rezultatelor

59

În general, pot fi observate trei sisteme de anchetă RICA. Într-un grup de state membre, agențiile naționale de legătură pentru RICA obțin date de la societăți private de contabilitate, care țin contabilitatea exploatațiilor individuale și utilizează datele și pentru declarațiile fiscale privind veniturile fermierilor⁵⁷. Într-un al doilea grup de state membre, agenția de legătură este direct implicată în ținerea contabilității pentru RICA și se află în contact direct cu fermierii⁵⁸. Într-un al treilea grup, agențiile naționale de legătură contractează colecători privați de date, care colectează date direct de la exploatații⁵⁹.

54 Anexa II la Regulamentul (CE) nr. 138/2004.

55 Astfel, corecția din 2014 operată la nivelul rezultatelor pe 2012 referitoare la venitul întreprinderii agricole a condus la o creștere de 129 % în cazul României, de 104 % în Danemarca, de 48 % în Luxemburg, de 27 % în Italia și de 23 % în Belgia. Pe de altă parte, veniturile au scăzut cu 23 % în Germania și cu 12 % în Franța. Venitul factorilor a evoluat considerabil în Belgia (+12 %), Germania (-13 %), Italia (+10 %), Luxemburg (+28 %), Letonia (+43 %) și Țările de Jos (+13 %).

56 Belgia, Germania, Cipru și Regatul Unit.

57 De exemplu, în Germania și Franța.

58 De exemplu, în Țările de Jos.

59 De exemplu, în Spania, Polonia și România.

60

Un sistem gestionat direct contribuie la un nivel ridicat de calitate a datelor. De exemplu, o bună practică a fost identificată în Țările de Jos, unde colectarea datelor este încredințată unui institut de cercetare care preia activitatea contabilă și are acces direct la toate informațiile relevante cu privire la activitatea economică a exploatațiilor. În mod similar, în cazul în care datele RICA sunt derivate din datele utilizate în scopuri fiscale, există stimulentele de a se asigura o mai mare precizie, întrucât o contabilitate incorectă ar putea fi sancționată în temeiul legislației fiscale naționale.

61

În cadrul mecanismelor utilizate în Spania și în România, contractanții primesc o sumă fixă pentru fiecare fișă de exploatație trimisă agenției de legătură. Există astfel un risc de a selecta exploatații cu structuri simple pentru a reduce volumul de lucru per exploatație, ceea ce antrenează deci un risc mai mare pentru calitatea informațiilor obținute.

Reprezentativitatea eșantionului variază considerabil de la un stat membru la altul...

62

Comisia aprobă mărimea eșantionului propusă de statele membre, dar nu dispune de o documentație suficientă cu privire la modul de calcul al eșantionului, la ipotezele utilizate și la conformitatea calculelor cu principiile statistice. Informații esențiale, precum precizia parametrilor și intervalele de încredere utilizate, nu sunt publicate și nici examinate de către experți independenți pentru a se evalua calitatea planurilor de selecție.

63

Mărimea eșantionului variază în mod semnificativ în rândul statelor membre și al regiunilor, la fel ca și numărul exploatațiilor reprezentate de o exploatație în eșantion⁶⁰. Este posibil însă ca sectoare agricole importante să fie subreprezentate în RICA. Un exemplu este cel al producătorilor de vin și struguri, de fructe și citrice, de măslină, precum și diferitele culturi permanente din Spania, care, combinate, reprezentau doar 0,8 % din exploatațiile din sectoarele respective. Aceste sectoare reprezentau însă în jur de 24 % din valoarea totală a producției agricole din Spania.

60 Numărul exploatațiilor reprezentate de o exploatație în eșantionul RICA variază între 3 în Luxemburg și 185 în România. Pot exista variații mult mai mari în diferitele sectoare și clase de mărime.

64

Comisia recomandă selectarea aleatorie de noi exploatații pentru a se asigura cea mai bună reprezentativitate statistică a declarațiilor referitoare la populația analizată. Numai unsprezece state membre⁶¹ au selectat aleatoriu noi exploatații. În alte state membre însă, procesul de selecție nu a fost întotdeauna transparent și a fost limitat de modul în care este organizată colectarea de date. Astfel, în Germania, Spania, Franța, Polonia și România, procesul de selecție depindea în mod semnificativ de inițiativa birourilor contabile sau a colecțiilor de date care trebuiau să identifice „exploatații adecvate” ce îndeplineau criteriile de selecție. Astfel, elemente subiective puteau influența decizia de a selecta sau nu o exploatație, iar acest lucru poate avea un impact asupra reprezentativității informațiilor obținute cu privire la venituri. În Spania, acest mod de a proceda a condus și la lacune importante în ceea ce privește acoperirea subregiunilor în eșantionul RICA, astfel încât o parte semnificativă a țării și a structurii teritoriale nu a fost bine reprezentată. Acest lucru are de asemenea un impact asupra viitoarelor evaluări ale plăților directe, deoarece Spania a introdus un sistem cu 51 de subregiuni, care, în prezent, nu sunt acoperite suficient de RICA.

65

Participarea la ancheta RICA este voluntară. Statele membre vizitate au avut dificultăți la identificarea unui număr adecvat de exploatații pentru aproape toate clasele de mărime relevante. Unele state membre au introdus stimulente pentru a recruta exploatații și a le compensa pentru sarcina suplimentară suportată, dar Curtea a constatat că aceste măsuri nu erau întotdeauna eficiente în ceea ce privește acoperirea tuturor tipurilor și claselor de mărime relevante ale exploatațiilor⁶².

66

În ciuda măsurilor de stimulare introduse, s-a observat că, în Germania, exploatațiile mici și cele foarte mari sunt subreprezentate în mod considerabil în eșantion. Anumite dificultăți au fost observate și în Țările de Jos, unde 78 % din noile exploatații selectate au refuzat să participe. În România, din cauza absenței unor stimulente specifice, s-a constatat că, pentru toate clasele de mărime, au fost recrutate mai puține exploatații decât se preconiza, existând dificultăți deosebite în legătură cu exploatațiile foarte mici și cu cele foarte mari. Trebuie remarcat totuși că este important să se obțină date de bună calitate pentru toate clasele de mărime relevante, întrucât situațiile din exploatațiile mai mici sau mai mari pot diferi în mod semnificativ de cele din exploatațiile de dimensiuni medii.

61 Danemarca, Irlanda, Estonia, Italia, Letonia, Malta, Țările de Jos, Slovacia, Suedia, Finlanda și Regatul Unit. Slovenia a utilizat parțial eșantionarea pe bază aleatorie.

62 Potrivit rezultatelor sondajului Curtii, 14 state membre plăteau o retribuție exploatațiilor participante [Belgia (Flandra), Germania, Grecia, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta, Austria, Polonia, Slovacia, Slovenia, Finlanda și Suedia]. În Belgia (Flandra), Croația, Italia, Lituania, Letonia, Ungaria, Țările de Jos, Finlanda și Regatul Unit, autoritățile oferă un acces privilegiat la informații privind performanța economică a întreprinderilor sau la servicii de consiliere, care permit exploatațiilor să își compare propriile performanțe cu cele ale altor exploatații.

... și au fost identificate și alte deficiențe în colectarea datelor pentru RICA

67

Datele RICA provin din conturi conținând înregistrări efectuate în mod sistematic și periodic pe întreaga durată a anului contabil. Exploatațiile participante la anchetă trebuie să fie dispuse și capabile să țină o evidență contabilă⁶³.

68

În România, unde exploatațiile individuale reprezintă aproximativ 70 % din eșantionul RICA, rezultatele se bazează însă în mare măsură pe interviuri, deoarece exploatațiile mai mici, în special, nu completează în mod corespunzător înregistrările contabile. În mod similar, în Spania, colectarea de date pentru numeroase exploatații se baza în mare parte pe interviuri cu fermierii, și nu pe înregistrări contabile sistematice. Acest lucru reduce în mod semnificativ calitatea informațiilor raportate și nu permite coroborarea informațiilor furnizate cu datele justificative subiacente.

69

S-au constatat inconsecvențe și în modul de calculare a forței de muncă nesalariate familiale; de altfel, Comisia a recunoscut că numărul de ore prestate de mâna de lucru din cadrul familiei este de obicei supraestimat. Acest lucru poate antrena o subestimare a veniturilor per lucrător și poate afecta fiabilitatea indicatorilor.

70

Ca regulă generală, statele membre au transmis datele RICA în termenele regulamentare de 12 luni de la încheierea exercițiului contabil⁶⁴. Calitatea datelor nu s-a ridicat însă întotdeauna la înălțimea așteptărilor Comisiei și, pentru unele state membre, a fost necesară o muncă subsecventă importantă. Astfel, pentru exercițiul contabil 2012, Comisia a putut publica rezultatele de abia în noiembrie 2014, deci la aproximativ doi ani de la sfârșitul anului de referință. Comisia a încercat să accelereze procesul majorând retribuițiile plătite statelor membre⁶⁵, dar, în condițiile în care calitatea datelor nu se ameliorează, este puțin probabil ca acest lucru să reducă în mod semnificativ durata procesului. Dacă această situație continuă, este posibil ca date importante pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor adoptate în reforma PAC din 2013 să nu fie disponibile la timp pentru raportul intermediar din 2018.

63 Articolul (2) litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 1217/2009.

64 Regulamentul (CEE) nr. 1915/83 al Comisiei din 13 iulie 1983 privind anumite norme de aplicare referitoare la evidența contabilă în scopul stabilirii veniturilor exploatațiilor agricole (JO L 190, 14.7.1983, p. 25).

65 În conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 283/2012 al Comisiei din 29 martie 2012 de stabilire a retribuiției standard pentru fiecare fișă a unei exploatații agricole, pentru anul contabil 2012, în cadrul rețelei de date contabile agricole (JO L 92, 30.3.2012, p. 15), retribuiția a fost stabilită la 160 de euro per fișă de exploatație completată corespunzător. Începând din 2015, statele membre primesc un supliment de 5 euro per fișă de exploatație dacă prezintă datele contabile în termen de 11 luni de la încheierea exercițiului contabil.

Finanțarea insuficientă din partea statelor membre poate avea un impact asupra calității rezultatelor

71

Retribuțiile pe care Comisia le plătește statelor membre sunt independente de sistemul de colectare a datelor și de costurile reale suportate de statele membre. RICA funcționează în general mai bine acolo unde statul membru are, la rândul său, un interes puternic să obțină date de bună calitate privind veniturile și performanța economică a exploatațiilor agricole și asigură, prin urmare, o finanțare suficientă. Astfel, în Țările de Jos, RICA se bazează pe un set mare de date referitoare la activitățile economice ale exploatațiilor agricole și la aspecte sociale și de mediu, date care merg dincolo de ceea ce se cere în prezent la nivelul UE. De asemenea, în Germania, Franța și Polonia, autoritățile naționale au un interes deosebit în funcționarea sistemului RICA, dat fiind faptul că rezultatele obținute sunt utilizate pe scară largă pentru propriile lor analize ale politicilor și ale performanței.

72

Din rândul statelor membre vizitate, cele mai multe dintre deficiențe au fost constatate în Spania și în România. Ambele țări se confruntă în prezent cu dificultăți în ceea ce privește asigurarea finanțării naționale necesare. În aceste state membre, funcționarea RICA se bazează în mare măsură pe finanțarea acordată de UE, iar utilizarea datelor în scopuri naționale era foarte limitată. În România, datele sunt colectate exclusiv în scopul raportării acestora către Comisie și autoritățile nu dispun de mijloacele tehnice necesare și de suficient personal calificat pentru a realiza analize mai aprofundate ale datelor. Totuși, având în vedere marja de manevră considerabilă pe care o au statele membre în distribuirea sprijinului din partea UE, este absolut necesar ca RICA – cel mai important instrument pentru evaluarea performanței măsurilor PAC – să producă rezultate de o calitate adecvată pentru fiecare stat membru.

Mecanismele formale de asigurare a calității pentru RICA prezintă deficiențe

73

RICA este gestionată de Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală din cadrul Comisiei, care răspunde și de asigurarea calității datelor, împreună cu agențiile naționale de legătură. Eurostat este organismul responsabil de coordonarea activităților statistice ale Comisiei⁶⁶. În contextul RICA, sfera coordonării asigurate de Eurostat este definită printr-un acord reciproc⁶⁷. Acesta nu prevede însă un rol de supraveghere pentru Eurostat.

66 Decizia 2012/504/UE a Comisiei din 17 septembrie 2012 privind Eurostat (JO L 251, 18.9.2012, p. 49).

67 Memorandumul de înțelegere dintre Eurostat și Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală în domeniul statisticilor, 7.5.2015.

74

Din rândul statelor membre vizitate, doar Țările de Jos instituieră o procedură formală de asigurare a calității și doar autoritățile neerlandeze validau eșantionul în ceea ce privește populația subiacentă și îl testau periodic în raport cu anumite ipoteze. În celelalte state membre, agențiile de legătură efectuau controale privind plauzibilitatea datelor primite. Totuși, cu excepția cazului Poloniei, aceste controale nu erau completate cu controale la fața locului vizând evaluarea calității activității colectorilor de date sau urmărirea pistei informațiilor furnizate până la evidențele subiacente.

75

Comisia este conștientă de problemele legate de performanța RICA din diferitele state membre⁶⁸. Cu toate acestea, până în prezent nu a fost stabilit niciun calendar pentru îmbunătățirea situației, iar o serie de deficiențe importante, cum ar fi acoperirea necorespunzătoare a anumitor sectoare și clase de mărime în toate statele membre, absența unor stimulente pentru recrutarea de exploatații în numeroase state membre și lipsa de finanțare, trebuie încă să fie remediate.

76

Comisia încearcă să remedieze deficiențele din cadrul RICA și, în cooperare cu statele membre, studiază modalități de a introduce un sistem de colectare a datelor mai eficient din punctul de vedere al costurilor. De asemenea, Comisia intenționează să utilizeze RICA pentru a oferi informații actualizate privind indicatorii de viabilitate a exploatațiilor. Este însă probabil ca eventualele îmbunătățiri concrete să nu fie puse în aplicare înainte de anul 2017 și ca datele să nu fie disponibile înainte de sfârșitul lui 2019. Acest lucru poate avea un impact asupra evaluării reformei PAC din 2013.

Limitările datelor disponibile, obiectivele vagi ale anumitor măsuri din cadrul PAC și deficiențele indicatorilor de performanță afectează capacitatea Comisiei de a demonstra rezultatele care au fost obținute

77

Datele provenite din CEA și RICA stau la baza evaluării realizate de Comisie cu privire la performanța măsurilor PAC axate pe veniturile fermierilor. O evaluare eficace a performanței necesită însă nu numai date disponibile și de calitate privind veniturile fermierilor, ci și obiective ale măsurilor care să fie definite cu claritate încă de la început, precum și indicatori specifici pentru aceste obiective. Mai mult, veniturile nu sunt singurul obiectiv al PAC și nu reprezintă un obiectiv exclusiv în cazul celor mai multe dintre măsurile PAC.

68 Comisia a constatat deficiențe importante și în Grecia.

78

Curtea a analizat dacă măsurile PAC aveau stabilite încă de la început obiective clare legate de veniturile fermierilor. Pe această bază, Curtea a evaluat dacă Comisia definise indicatori pertinenti care să permită o evaluare eficace a performanței măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește sprijinirea veniturilor fermierilor. De asemenea, s-a examinat dacă indicatorii de performanță pentru actuala perioadă de programare vor permite măsurarea gradului în care obiectivele respective au fost îndeplinite. Analiza Curții a fost coroborată și de către experți.

Plățile directe contribuie la o multitudine de obiective, a căror realizare este dificil de măsurat, ...

79

Pentru a analiza obiectivele PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor, Curtea a utilizat criteriile SMART – vizând obiective specifice, măsurabile, realizabile, relevante și datate – prevăzute în Regulamentul financiar⁶⁹.

80

În general, exploatațiile agricole comerciale obțin venituri în principal din vânzarea producției proprii. Plățile directe către fermieri constituie, prin natura lor, venituri suplimentare. Mai mult, ele pot avea un impact suplimentar asupra veniturilor fermierilor prin faptul că pot influența deciziile de afaceri ale acestora⁷⁰.

81

Obiectivul general al PAC referitor la producția alimentară viabilă și impactul acestuia asupra veniturilor agricole nu a fost transpus până în prezent în obiective măsurabile. Modul precis în care măsurile individuale din cadrul schemelor de plăți directe ar trebui să contribuie la atingerea acestui obiectiv general nu este nici el descris, deoarece nici regulamentul⁷¹ și nici preambulul la acesta nu își definesc obiectivele specifice într-un mod suficient de clar și nu există niciun nivel de referință sau un nivel-țintă pe baza cărora să poată fi evaluată performanța acestor măsuri. Mai mult decât atât, relațiile cu celelalte obiective ale PAC, cum ar fi gestionarea durabilă a resurselor naturale, sunt complexe și pot de asemenea afecta veniturile fermierilor.

69 Articolul 30 alineatul (3) din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO L 298, 26.10.2012, p. 1).

70 Potrivit Comisiei, în UE, proporția plăților directe în raport cu încasările totale ale exploatațiilor comerciale s-a ridicat în 2012 la 11,2 %. Acest procent variază însă considerabil între exploatații și de la un stat membru la altul (*EU Farm Economics Overview*, pe baza datelor RICA pentru 2012, p. 1).

71 Regulamentul (UE) nr. 1307/2013. Bugetul disponibil reprezintă în mare măsură cuantumul sprijinului UE acordat de-a lungul timpului fermierilor pentru cultivarea terenurilor sau pentru creșterea animalelor (plățile cuplate).

82

Comisia consideră că plățile directe, eventual combinate cu alte măsuri, ar trebui să contribuie simultan la realizarea unei multitudini de obiective, cum ar fi sprijinirea viabilității economice a exploatațiilor, îmbunătățirea productivității și a competitivității agriculturii și promovarea gestionării durabile a resurselor naturale și a acțiunilor în domeniul climei. Cu toate acestea, având în vedere lipsa generală de claritate în ceea ce privește obiectivele generale și specifice urmărite de PAC, este intrinsec dificil să se evalueze, pe baza indicatorilor de performanță, dacă o măsură și-a atins sau nu obiectivul. Varietatea de opțiuni pe care statele membre le pot alege pentru punerea în aplicare a plăților directe sporește complexitatea situației, dat fiind că efectele asupra piețelor agricole și a disparităților în materie de venituri ale fermierilor pot varia considerabil de la un stat membru la altul.

... iar indicatorii de performanță din cadrul PAC referitori la veniturile fermierilor nu pot fi legați în mod clar de măsuri și de realizarea efectivă a obiectivelor

83

Indicatorii ar trebui să permită evaluarea progresului, a eficacității și a eficienței măsurilor de politică pe baza obiectivelor urmărite⁷². Aceștia ar trebui să fie relevanți, acceptați, credibili, măsurabili, solizi și bazați pe informații statistice fiabile⁷³.

84

Indicatorii de impact au rolul de a măsura efectele combinate ale măsurilor PAC. În ceea ce privește veniturile fermierilor, ca parte a obiectivului general privind o producție alimentară viabilă, cei mai relevanți indicatori de impact sunt venitul întreprinderii agricole și venitul factorilor agricoli. Acești indicatori se limitează însă la a arăta tendințe și nu valori absolute ale veniturilor și nu a fost stabilit niciun nivel de referință. Pe de altă parte, variațiile acestor indicatori se datorează în principal modificării prețurilor și nu efectelor măsurilor din cadrul PAC. În plus, ei nu informează nici cu privire la măsura în care PAC a contribuit la obiectivul prevăzut în tratat referitor la un nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, deoarece nu există date adecvate la nivelul UE.

72 Articolul 1 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 834/2014 al Comisiei din 22 iulie 2014 de stabilire a normelor pentru aplicarea cadrului comun de monitorizare și evaluare a politicii agricole comune (JO L 230, 1.8.2014, p. 1).

73 În măsura posibilului, indicatorii ar trebui să îndeplinească criteriile RACER: *relevant, accepted, credible, easy and robust* (relevanți, acceptați, credibili, simpli și solizi). „Partea III: Anexe la orientările privind evaluarea impactului”, Comisia Europeană, 15 ianuarie 2009 – http://ec.europa.eu/smartregulation/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_annex_en.pdf.

85

Curtea a constatat de asemenea că **indicatorii de rezultat** utilizați de Comisie, în măsura în care sunt legați în mod direct de venit, sunt relevanți pentru obiectivul general privind producția alimentară viabilă și, prin urmare, pentru venitul fermierilor provenit din agricultură. Și în acest caz însă, informațiile furnizate de indicatori nu sunt suficient de precise pentru a fi corelate într-un mod îndeajuns de clar cu măsurile UE astfel încât să se demonstreze că acestea au contribuit la obținerea efectelor dorite (a se vedea **caseta 4**). Deoarece nu au fost stabilite niveluri-țintă sau niveluri de referință, indicatorii nu pot informa cu privire la o posibilă discrepanță între gradul dorit și gradul efectiv de realizare a obiectivelor și nici dacă măsurile au contribuit la reducerea acestei discrepanțe.

Caseta 4

Deficiențe la nivelul indicatorilor de rezultat utilizați de Comisie în legătură cu veniturile fermierilor

Indicatorul calculat pe baza CEA, care măsoară **proporția plăților directe anuale în raport cu veniturile agricole**, subliniază importanța plăților directe pentru sectorul agricol. Cu toate acestea, datele subiacente pentru acest indicator nu sunt suficient de fiabile⁷⁴. Mai mult, indicatorul suferă distorsiuni în următoarele situații: de exemplu, există exploatații care beneficiază de plăți directe, dar care nu produc și nu au deci venituri din agricultură. În schimb, în unele state membre, o proporție semnificativă din venitul agricol este generată de fermieri care nu beneficiază de niciun fel de plăți directe sau care primesc doar sume marginale cu titlu de plăți directe⁷⁵. În fine, acest indicator nu ia în considerare scăderea veniturilor fermierilor ca urmare a majorării arendelor pe care o antrenează capitalizarea plăților directe în prețurile terenurilor. În plus, nu este clar nici dacă o variație a indicatorului se datorează exclusiv sau în principal unei anumite măsuri din cadrul PAC, schimbărilor apărute pe piață sau altor factori.

Indicatorul referitor la **variabilitatea veniturilor agricole** depinde în principal de volatilitatea prețurilor de pe piața mondială. Acest indicator, care este calculat pe baza datelor RICA, poate furniza informații relevante cu privire la eficacitatea globală a plăților directe în ceea ce privește atenuarea efectelor instabilităților de pe piață. Indicatorul nu este însă suficient de solid deoarece nu ține seama de subvenții, de impozite și de venitul neagricol, care poate juca un rol important în a-i ajuta pe fermieri să facă față volatilității prețurilor.

Indicatorul referitor la **valoarea adăugată pentru producătorii primari în lanțul alimentar** analizează valoarea adăugată a producției agricole primare în comparație cu alte etape ale lanțului alimentar, cum ar fi industria agroalimentară, comerțanții sau distribuitorii. Nici acest indicator nu este suficient de solid, deoarece pot apărea situații în care valoarea indicatorului scade, în timp ce veniturile agricole cresc. Acest caz poate fi întâlnit de exemplu atunci când există o cerere ridicată pentru produse alimentare noi, ceea ce antrenează prețuri mai mari. În acest caz, importanța fermierilor în lanțul alimentar riscă să scadă, deși veniturile lor pot fi mai mari.

74 A se vedea punctul 38.

75 În Țările de Jos, 39 % din producția agricolă era produsă de exploatații care nu beneficiau de plăți directe.

86

Indicatorii utilizați de Comisie nu iau în considerare și alte rezultate care sunt importante pentru performanța plăților directe în raport cu veniturile. De exemplu, nu există niciun indicator de rezultat care să ofere informații privind măsura în care populația agricolă utilizează instrumentul plăților directe, măsura în care plățile ajung realmente la producătorii agricoli și dacă noile scheme de plăți directe reușesc să asigure un sprijin mai bun pentru fermierii cu venituri reduse decât înainte de reformă.

87

De asemenea, indicatorii nu ne spun dacă plățile UE au contribuit în mod eficient la atingerea obiectivului privind veniturile, deoarece ei nu pot arăta dacă alte niveluri sau forme ale sprijinului acordat prin PAC ar afecta veniturile agricole cu aceeași sumă și la aceleași costuri bugetare sau dacă o anumită măsură a fost suficient de bine direcționată pentru a rezolva disfuncționalitățile pieței în cel mai eficient mod posibil.

88

Tratatul acordă o atenție deosebită producției alimentare, precum și nivelului de trai și veniturilor fermierilor. În urma reformei din 2013 a PAC, o treime din bugetul UE continuă să fie alocat, în mod direct sau indirect, pentru a stabiliza piețele, a sprijini veniturile fermierilor și a contribui astfel la o producție alimentară viabilă și la un nivel de trai echitabil pentru fermieri.

89

În trecut, Curtea a observat că era nevoie de statistici și de indicatori mai fiabili și mai compleți pentru a urmări mai îndeaproape performanța PAC, peste două treimi din resursele bugetare ale acesteia fiind consacrate sprijinului pentru venit.

90

Noul cadru pentru monitorizarea și evaluarea PAC prevede obligația Comisiei de a evalua impactul combinat al măsurilor din cadrul PAC în ceea ce privește obiectivele stabilite. Pentru aceasta, este nevoie de informații suficiente și de bună calitate.

91

Curtea concluzionează că sistemul utilizat de Comisie pentru măsurarea performanței PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor nu este suficient de bine conceput. De asemenea, potrivit concluziilor Curții, cantitatea și calitatea datelor statistice utilizate pentru analiza veniturilor fermierilor prezintă limitări importante.

Comisia nu a stabilit în mod clar datele statistice necesare pentru a evalua în mod eficace performanța măsurilor din cadrul PAC care urmăresc sprijinirea veniturilor fermierilor

92

Nu există date reprezentative privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole, care ar putea facilita evaluarea gradului în care este îndeplinit obiectivul prevăzut în tratat cu privire la asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru fermieri. De asemenea, nu există niciun sistem fiabil care să permită realizarea unor comparații între veniturile din agricultură și cele obținute în alte sectoare ale economiei, comparații care ar putea justifica sprijinul pentru venit acordat de UE fermierilor (punctele 26-32).

Concluzii și recomandări

Recomandarea 1 – Crearea unor cadre pentru colectarea și compararea informațiilor relevante cu privire la veniturile fermierilor

Comisia ar trebui să elaboreze un cadru statistic mai cuprinzător, capabil să furnizeze informații privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole și să ofere o imagine mai precisă asupra nivelului de trai al fermierilor. În acest scop, și în cooperare cu statele membre, Comisia ar trebui să analizeze, pe baza unei metodologii comune, cele mai bune modalități de a dezvolta și de a combina instrumentele statistice existente la nivelul UE.

Totodată, Comisia ar trebui să îmbunătățească cadrul pentru compararea veniturilor fermierilor cu veniturile obținute în alte sectoare ale economiei.

93

Instrumentele disponibile în prezent la nivelul UE pentru măsurarea veniturilor fermierilor sunt conturile economice pentru agricultură (CEA) și Rețeaua de informații contabile agricole (RICA). Ambele furnizează date esențiale pentru măsurarea performanței măsurilor din cadrul PAC care vizează promovarea unei producții alimentare viabile și sprijinirea veniturilor fermierilor. Aceste instrumente au totuși limitări importante și există riscul ca date importante să nu fie disponibile pentru o evaluare eficientă a măsurilor din cadrul PAC axate pe sprijinul pentru veniturile fermierilor.

94

Potențialul CEA nu a fost încă pe deplin valorificat și aceste conturi nu oferă suficiente informații cu privire la factorii importanți care sunt relevanți pentru veniturile fermierilor. În plus, informațiile din CEA nu sunt întotdeauna folosite corect de către Comisie (punctele 33-39).

Recomandarea 2 – Dezvoltarea conturilor economice pentru agricultură

Comisia ar trebui să dezvolte în continuare conturile economice pentru agricultură, astfel încât potențialul acestora să poată fi mai bine utilizat pentru:

- a oferi informații mai detaliate privind factorii care influențează veniturile agricole;
- a asigura transmiterea datelor de la nivel regional pe baza unor acorduri oficiale cu statele membre.

De asemenea, Comisia ar trebui:

- să analizeze dacă conturile economice pentru agricultură pot fi dezvoltate în continuare pentru a oferi o estimare rezonabilă a valorii economice a bunurilor publice care sunt produse de fermieri;
- să se asigure că informațiile din aceste conturi sunt utilizate în mod adecvat pentru indicatorii de venit.

Concluzii și recomandări

95

RICA este un instrument important de evaluare a PAC, dar prezintă limitări. Indicatorii de venit nu iau pe deplin în considerare evoluția exploatațiilor din sectorul agricol, iar informațiile despre alte venituri ale fermierilor obținute din alte activități direct legate de exploatație sunt incomplete. În plus, nu sunt disponibile la nivelul UE date privind veniturile pentru un număr mare de beneficiari ai sprijinului acordat de UE (punctele 40-51).

Recomandarea 3 – Dezvoltarea de sinergii între RICA și alte instrumente statistice

Analiza efectuată de Comisie cu privire la veniturile fermierilor ar trebui să se bazeze pe indicatori care țin seama de situația actuală din agricultură și pe date suficiente și coerente pentru toți beneficiarii măsurilor din cadrul PAC. Acest lucru ar putea fi realizat prin dezvoltarea de sinergii între datele administrative existente ori prin dezvoltarea RICA sau a altor instrumente statistice adecvate.

Comisia și statele membre nu s-au asigurat întotdeauna de calitatea adecvată a datelor utilizate pentru măsurarea veniturilor fermierilor

96

Comisia nu dispunea de informații actualizate suficiente cu privire la metodologia și la sursele de date pe care statele membre le utilizează pentru compilarea conturilor economice pentru agricultură, raportarea către Eurostat era afectată de deficiențe și mecanismele de asigurare a calității nu erau într-un totuț efecace. Toate aceste lucruri pot afecta exactitatea și comparabilitatea datelor raportate, punând totodată la îndoială fiabilitatea principalilor indicatori utilizați de Comisie pentru monitorizarea performanței PAC (punctele 53-58).

Recomandarea 4 – Ameliorarea calității conturilor economice pentru agricultură

Având în vedere importanța conturilor economice pentru agricultură pentru monitorizarea PAC, Comisia ar trebui să introducă o raportare periodică cu privire la calitatea acestor conturi și să obțină o asigurare rezonabilă că statele membre au instituit un cadru de asigurare a calității capabil să garanteze faptul că datele furnizate de statele membre sunt comparabile și compilate în conformitate cu criteriile de calitate aplicabile statisticilor europene.

Concluzii și recomandări

97

În ceea ce privește RICA, în unele state membre, realizarea la nivel tehnic a anchetei statistice a afectat calitatea rezultatelor, iar reprezentativitatea eșantionului varia de la un stat membru la altul. În consecință, nu toate sectoarele, clasele de mărime și regiunile erau suficient de bine reprezentate în RICA, ceea ce reduce utilitatea acestui instrument în scopuri de analiză. În plus, finanțarea insuficientă acordată de statele membre pentru colectarea datelor pentru RICA poate avea un impact asupra calității rezultatelor obținute (punctele 59-72).

98

Auditul a identificat anumite deficiențe în mecanismele de asigurare a calității pentru RICA (punctele 73-76).

Recomandarea 5 – Ameliorarea calității RICA

În egală măsură, Comisia ar trebui să remedieze deficiențele constatate în punerea în aplicare a RICA, convenind asupra unui calendar clar cu statele membre vizate și încurajând o mai bună utilizare a potențialului acestui sistem.

Comisia ar trebui să dezvolte în continuare actualele mecanisme legate de calitate utilizate la întocmirea statisticilor RICA de către statele membre, astfel încât să se garanteze faptul că, în toate statele membre, sectoarele și clasele de mărime a exploatațiilor care prezintă interes pentru PAC sunt reprezentate în mod adecvat, reflectând și alegerile statelor membre cu privire la opțiunile de aplicare a PAC.

Comisia nu a definit indicatori pertinenti care să permită o evaluare eficace a performanței măsurilor din cadrul PAC vizând sprijinirea veniturilor fermierilor

99

Având în vedere obiectivele vagi și absența unor date de referință, este dificil să se evalueze, pe baza indicatorilor de performanță, dacă diferitele măsuri din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor și-au atins obiectivele. Alegerile statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe reprezintă o provocare suplimentară pentru analiza prin care Comisia încearcă să stabilească dacă acestea au contribuit într-un mod mai eficient și mai eficace la realizarea obiectivelor PAC și dacă au adus deci o valoare adăugată europeană (punctele 79-82).

Concluzii și recomandări

100

Indicatorii utilizați de Comisie în ceea ce privește producția alimentară viabilă și veniturile fermierilor nu sunt suficient de fiabili sau nu sunt corelați într-un mod îndeajuns de clar cu măsurile PAC pentru a se demonstra că acestea au contribuit în mod eficace și eficient la obținerea efectelor dorite. Limitările în ceea ce privește disponibilitatea datelor reduc și mai mult relevanța indicatorilor. Mai mult, aceștia nu arată dacă obiectivele au fost realizate în mod eficient, în acest scop fiind necesară o analiză aprofundată a factorilor care au un impact asupra veniturilor fermierilor (punctele 83-87).

Recomandarea 6 – Îmbunătățirea modului de măsurare a performanței măsurilor din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor

Luând în considerare deficiențele identificate de Curte, Comisia ar trebui să îmbunătățească fiabilitatea și exhaustivitatea informațiilor privind performanța măsurilor PAC în ceea ce privește veniturile fermierilor:

- o definind încă de la început obiective operaționale adecvate, precum și niveluri de referință în raport cu care să poată fi comparată performanța măsurilor din cadrul PAC în următoarea perioadă de programare;
- o în contextul evaluărilor sale, completând cadrul existent de indicatori de performanță cu alte date relevante și de bună calitate pentru măsurarea rezultatelor obținute;
- o tot în contextul evaluărilor sale, analizând eficacitatea și eficiența măsurilor menite să sprijine veniturile fermierilor.

Prezentul raport a fost adoptat de Camera I, condusă de domnul Augustyn KUBIK, membru al Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 13 ianuarie 2016.

Pentru Curtea de Conturi

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Președinte

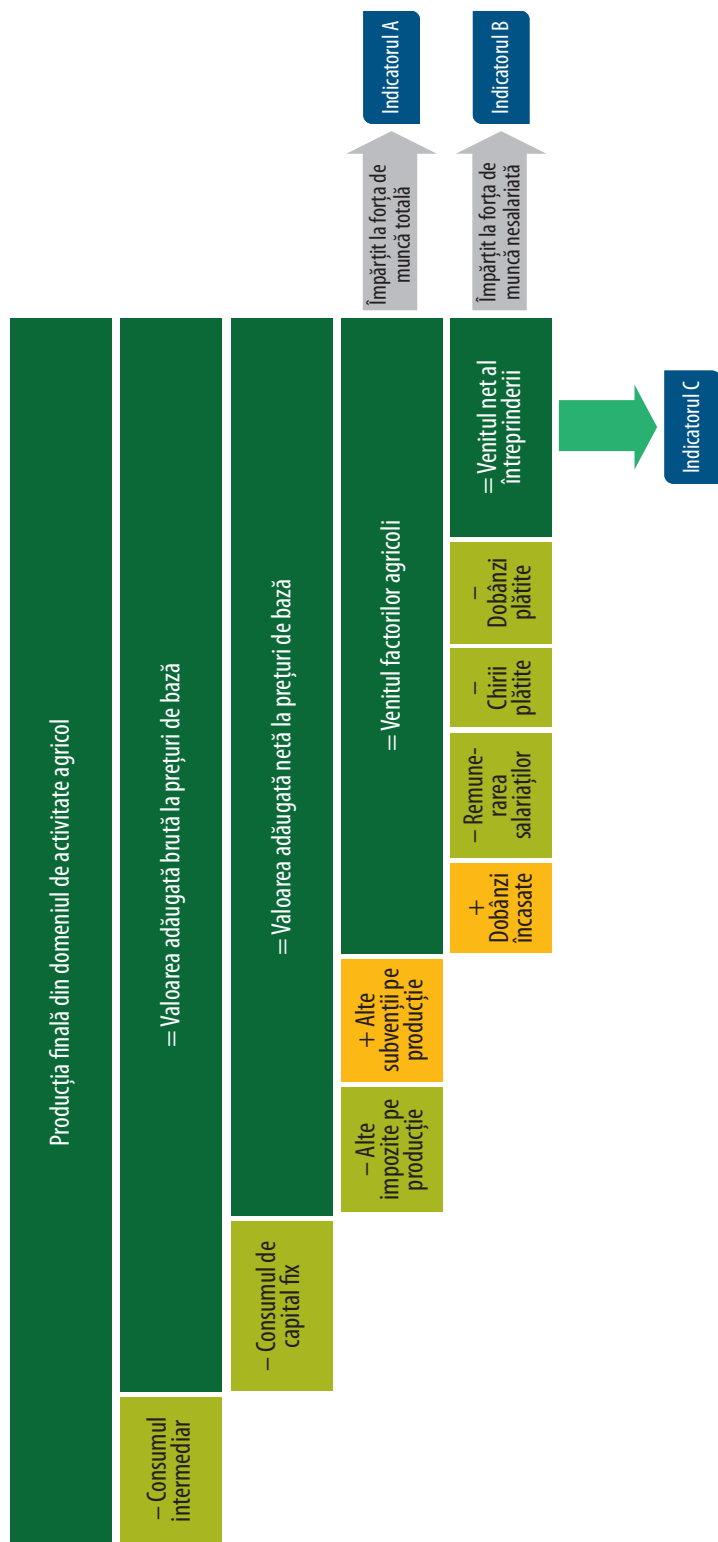
Alegerile statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe ale UE

Stat membru	Plata de bază	Plata unică pe suprafață	Plata redistributivă	Plata pentru tinerii fermieri	Plata pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale	Plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu ¹	Plăți cuplate facultative	Schema pentru micii fermieri
Belgia	X	-	X	X	-	X	X	-
Bulgaria	-	X	X	X	-	X	X	X
Republica Cehă	-	X	-	X	-	X	X	-
Danemarca	X	-	-	X	X	X	X	X
Germania	X	-	X	X	-	X	-	X
Estonia	-	X	-	X	-	X	X	-
Irlanda	X	-	-	X	-	X	X	-
Grecia	X	-	-	X	-	X	X	X
Spania	X	-	-	X	-	X	X	X
Franța	X	-	X	X	-	X	X	-
Croația	X	-	X	X	-	X	X	X
Italia	X	-	-	X	-	X	X	X
Cipru	-	X	-	X	-	X	X	-
Letonia	-	X	-	X	-	X	X	-
Lituania	-	X	X	X	-	X	X	X
Luxemburg	X	-	-	X	-	X	X	-
Ungaria	-	X	-	X	-	X	X	X
Malta	X	-	-	X	-	X	X	X
Țările de Jos	X	-	-	X	-	X	X	-
Austria	X	-	-	X	-	X	X	X
Polonia	-	X	X	X	-	X	X	X
Portugalia	X	-	-	X	-	X	X	X
România	-	X	X	X	-	X	X	X
Slovenia	X	-	-	X	-	X	X	X
Slovacia	-	X	-	X	-	X	X	-
Finlanda	X	-	-	X	-	X	X	-
Suedia	X	-	-	X	-	X	X	-
Regatul Unit	X	-	-	X	-	X	X	-

¹ Așa-numita „plată de ecologizare”.

Anexa II

Calcularea venitului agricol, pe baza conturilor economice pentru agricultură

Calcularea veniturilor în cadrul RICA

Stocul final de produse agricole	
+ Vânzări	
+ Corecții în valorile de inventar ale efectivului de animale	– Stocul inițial de produse agricole
+ Consum la exploatație	– Cumpărări de animale
+ Autoutilizare în exploatație	
= Producție (producția vegetală plus producția animală)	
	– Consum intermediar
+ Subvenții pentru exploatație	– Soldul TVA și impozite agricole
= Valoarea adăugată brută pe exploatație (Venitul brut al exploatației)	
	– Amortizare
= Valoarea adăugată netă pe exploatație	
+ Subvenții la investiții	– Salarii, chirii și dobânzi plătite
= Venitul exploatației familiale	

Indicatorii de performanță utilizați de Comisie pentru evaluarea PAC

Indicatori de realizare (destinatarii și obiectivele sprijinului acordat)
<p>Plăți directe</p> <p>Suprafața de teren și numărul de fermieri care beneficiază de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Schema de plată de bază ○ Schema de plată unică pe suprafață ○ Ajutoare naționale tranzitorii ○ Plata redistributivă ○ Ecologizare (diversificarea culturilor, pășuni permanente, zone de interes ecologic, fermierii care practică agricultura ecologică etc.) ○ Plata pentru tinerii fermieri ○ Schema pentru micii fermieri ○ Sprijinul cuplat facultativ ○ Plata pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale ○ Programe naționale pentru sectorul bumbacului
<p>Măsuri de piață</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Intervenție publică (volumul și durata) ○ Depozitarea privată (volumul și durata) ○ Restituiri la export (volumul produselor exportate cu restituiri la export) ○ Măsuri excepționale (după caz) ○ Organizații de producători (procentul producției comercializate de către organizațiile de producători și asociațiile de organizații de producători) ○ Programele pentru școli (numărul de beneficiari finali ai programului de distribuire a laptelui în școli și ai programului de încurajare a consumului de fructe) ○ Numărul de hectare cu plantări de viță-de-vie noi ○ Numărul de hectare cu plantații viticole restructurate ○ Numărul de proiecte de promovare, de proiecte de investiții și de măsuri inovatoare în sectorul vitivinicol
<p>Aspecte orizontale</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Numărul de hectare și ponderea plăților din cadrul PAC care fac obiectul ecocondiționalității ○ Numărul indicațiilor geografice pentru politica în domeniul calității (sectorul vitivinicol), numărul noilor denumiri de origine protejate, al noilor indicații geografice protejate și al noilor specialități tradiționale garantate, per sector ○ Numărul de hectare pe care se practică agricultura ecologică (numărul total și numărul de hectare în conversie) și numărul operatorilor ecologici certificați înregistrați ○ Numărul de programe (în interiorul și în afara UE) și numărul de noi organizații care formulează propuneri pentru politica de promovare ○ Numărul fermierilor care beneficiază de consiliere prin sistemul de consiliere agricolă

Indicatori de impact (în legătură cu care PAC ar trebui să aibă o influență)**Obiectiv general: Producția viabilă de produse alimentare**

Venitul întreprinderii agricole – Venitul factorilor agricoli – Productivitatea totală a factorilor în agricultură – Variabilitatea prețurilor produselor de bază în UE – Evoluția prețurilor de consum ale produselor alimentare – Balanța comercială agricolă

Obiectiv general: Gestionarea durabilă a resurselor naturale și acțiunile de combatere a schimbărilor climatice

Emisiile de origine agricolă – Indicele păsărilor de câmp – Agricultură de mare valoare naturală – Captarea apei în agricultură – Calitatea apei – Materiile organice din sol în terenul arabil – Eroziunea solului cauzată de apă

Obiectiv general: Dezvoltarea teritorială echilibrată

Rata de ocupare a forței de muncă în mediul rural – Gradul de sărăcie rurală – PIB pe cap de locuitor în zonele rurale

Indicatori de rezultat (ce sa obținut cu ajutorul măsurilor din cadrul PAC)**Obiective specifice: contribuția la veniturile exploatațiilor agricole, limitarea variabilității acestor venituri, îmbunătățirea competitivității agriculturii din UE și creșterea ponderii în lanțul alimentar și menținerea stabilității pieței**

Cota de sprijin direct în veniturile agricole – Variabilitatea veniturilor fermelor agricole (în funcție de tipul de fermă și de dimensiunea economică) – Valoarea adăugată pentru producătorii primari în lanțul de aprovizionare cu alimente – Exporturile de produse agricole din UE – Cota exporturilor de produse agricole din UE în exporturile mondiale – Cota produselor finale în exporturile de produse agricole din UE – Procentul volumului de produse achiziționate pentru depozitare de intervenție sau aflate în depozite private din producția totală a UE – Procentul volumului de produse exportate cu restituiri la export din producția totală a UE – Prețurile produselor de bază în UE față de prețurile practicate la nivel mondial – Valoarea producției în cadrul sistemelor de calitate ale UE în comparație cu valoarea totală a producției agricole și alimentare – Importanța agriculturii ecologice – Proportia suprafeței utilizate pentru agricultura ecologică din totalul suprafeței agricole utilizate – Proportia efectivelor de animale crescute ecologic din totalul efectivelor de animale

Obiective specifice: furnizarea de bunuri publice, continuarea măsurilor de atenuare și de adaptare la schimbările climatice, promovarea eficienței resurselor prin inovare

Diversitatea culturilor (în fermă și între regiune) – Proportia de pășuni și fânețe din totalul suprafeței agricole utilizate – Proportia zonelor de interes ecologic din terenul agricol – Proportia suprafeței care face obiectul unor practici de ecologizare – Emisiile nete de gaze cu efect de seră provenite din solurile agricole

Obiectiv specific: menținerea diversității agriculturii în UE

Diversitatea structurală (în termeni absoluți și în termeni relativi) – Indicatori de rezultat suplimentari pentru dezvoltare rurală specificați în Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014

Criteriile de calitate aplicabile statisticilor europene¹

Principiile prevăzute în Codul de bune practici al Eurostat	
Relevanța	se referă la măsura în care statisticile răspund nevoilor actuale și potențiale ale utilizatorilor.
Acuratețea	se referă la gradul de apropiere a estimărilor față de valori reale necunoscute.
Actualitatea	se referă la intervalul dintre momentul în care informațiile devin disponibile și producerea evenimentului sau a fenomenului pe care îl descriu acestea.
Punctualitatea	se referă la intervalul dintre data difuzării datelor și data-țintă (data la care datele ar fi trebuit să fie difuzate).
Accesibilitatea și claritatea	se referă la condițiile și la modalitățile în care utilizatorii pot obține, utiliza și interpreta datele.
Comparabilitatea	se referă la măsurarea impactului diferențelor dintre conceptele, instrumentele și procedurile de măsurare statistice aplicate, atunci când se face o comparație între statistici pe diferite zone geografice, pe domenii sectoriale sau în timp.
Coerența	se referă la caracterul adecvat al datelor pentru a fi combinate fiabil în moduri diferite și pentru utilizări diferite.

1 Articolul 12 din Regulamentul (CE) nr. 223/2009.

Sinteză

I Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) stabilește cinci obiective ale PAC, dintre care doar unul este legat de veniturile fermierilor (dar fără să menționeze efectiv termenul „venituri”).

Reforma PAC din 2013 stabilește trei obiective de politică (producția alimentară fiabilă; gestionarea durabilă a resurselor naturale și politicile climatice; dezvoltarea teritorială echilibrată), iar primul dintre acestea menționează în mod specific venitul agricol.

Cu toate acestea, veniturile nu sunt unicul obiectiv al PAC și plățile directe nu sunt singurele instrumente ale PAC care au impact asupra veniturilor, iar impactul lor nu se limitează la venituri, având în vedere că aceste plăți sprijină furnizarea în comun de bunuri publice și private. În calitate de plăți pe suprafață, acestea contribuie nu numai la sprijinirea veniturilor fermierilor, ci și la alte obiective legate de exploatarea terenurilor, cum ar fi protecția solului, îmbunătățirea biodiversității și atenuarea schimbărilor climatice, împreună cu alte instrumente ale PAC. Astfel, este extrem de dificilă atribuirea în mod clar a anumitor plăți unui impact individual.

II Noul cadru de monitorizare și evaluare al PAC este conceput în mod clar de legiuitor. Acesta a fost elaborat pentru a capta efectele combinate ale diferitelor măsuri în ceea ce privește aceste obiective diferite. Fiecare dintre aceste obiective va fi monitorizat și evaluat prin utilizarea unui set cuprinzător de indicatori comuni, unii specifici măsurilor și alții, mai cuprinzători, pentru a reflecta efectele combinate.

Deși utili ca punct de plecare, indicatorii individuali nu pot evalua în mod direct impactul unei politici sau al unei măsuri; acest lucru trebuie să se realizeze în cadrul unei evaluări, luând în considerare și alte elemente care influențează politica și efectele sale. Prin urmare, avantajele sau dezavantajele indicatorilor individuali vor depinde de modul în care sunt utilizați aceștia în procesul de evaluare.

IV Cu toate că indicatorii individuali și instrumentele au puncte mai slabe și puncte mai puternice, sistemul în ansamblul său oferă cel mai bun echilibru posibil între nevoile în materie de informații și costurile și sarcina administrativă aferente.

Ceea ce s-a identificat ca limitări ale datelor statistice constituie de fapt reprezentarea principalelor caracteristici ale surselor de date.

V Comisia dispune de date reprezentative privind veniturile rezultate din activități agricole. Aceste date pot fi utilizate pentru a evalua performanța măsurilor din cadrul PAC de susținere a veniturilor fermierilor.

În tratat există o legătură între creșterea productivității agricole și asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea veniturilor individuale ale lucrătorilor din agricultură. Prin urmare, este oportună concentrarea pe veniturile obținute din activitățile agricole, întrucât acest venit este de o importanță crucială pentru PAC.

VI (a) RICA nu este concepută pentru a colecta date privind venitul gospodăriilor agricole

RICA este o sursă de date esențială pentru cadrul de monitorizare și evaluare al PAC. Obiectivele RICA sunt prevăzute în mod clar în Regulamentul (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009, adică colectarea datelor contabile necesare pentru determinarea anuală a veniturilor exploatațiilor agricole provenind din domeniul de studiu și analiză a activității economice a exploatațiilor agricole, o evaluare a nivelului de trai al fermierilor sau a venitului exploatațiilor agricole este în afara domeniului de aplicare al RICA.

VI (b) Costurile de colectare a datelor privind venitul gospodăriilor agricole pot depăși beneficiile

Comisia este conștientă de valoarea analitică globală a statisticilor care acoperă venitul gospodăriilor în diferite sectoare și au fost făcute diverse încercări de a introduce o astfel de colectare de date în ultimii ani. Cu toate acestea, datorită, de asemenea, rezistenței din partea statelor membre de a include informații privind impozitarea în statistici, dezbaterile nu au ajuns la concluzii pozitive. Având în vedere faptul că PAC se axează pe sprijinirea veniturilor din activități de dezvoltare agricolă și rurală, o monitorizare generală a venitului gospodăriilor agricole nu reprezintă o prioritate și nici nu era fezabilă includerea acestei noi colectări de date în programul de lucru statistic. În schimb, un studiu specific al UE (EU-SILC) a fost conceput pentru a culege informații privind nivelul de trai al gospodăriilor din UE.

VI (c) Informațiile privind venitul agricol furnizate de RICA sunt complete

Într-adevăr, eșantionul RICA se referă numai la acele exploatații agricole cu practici de contabilitate și evidență contabilă, dat fiind că includerea unor exploatații necomerciale ar implica prezența unor date mai puțin fiabile, bazate mai mult pe o estimare decât pe elemente de probă temeinice. Cu toate acestea, utilizarea de praguri diferite pentru fiecare stat membru al UE permite eșantionului RICA să acopere exploatații agricole de diferite dimensiuni economice și, astfel, să ia în considerare diferențele de natură comercială dintre exploatațiile din diferitele sectoare agricole din întreaga Europă.

VII

Sistemul aprofundat de control și validare a datelor instituit de Comisie pentru RICA asigură că s-a verificat și garantat un nivel înalt de calitate a datelor colectate. În plus, vizitele la fața locului permit urmărirea problemelor identificate. Curtea nu a identificat nicio deficiență concretă la nivelul procedurilor de validare a datelor instituite de serviciile Comisiei.

Utilizarea pe scară largă a datelor din RICA în cadrul serviciilor Comisiei și de către comunitatea de cercetare garantează faptul că utilizatorii principali pot să verifice în mod efectiv calitatea datelor.

VIII

Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 stabilește în mod clar obiectivele pe baza cărora cadrul de monitorizare și evaluare trebuie să măsoare performanța PAC. Deși fiecare indicator individual prezintă avantaje și dezavantaje, setul de indicatori definiți în acest context oferă cel mai bun echilibru posibil între nevoile în materie de informare și costurile și sarcina administrativă aferente.

IX (a)

Comisia acceptă parțial această recomandare și va analiza modul în care ar putea fi pusă în aplicare.

Comisia consideră că actualul cadru pentru furnizarea de informații privind venitul provenit din activitățile agricole ar putea fi consolidat, dar și că sarcina administrativă de a elabora un cadru pentru furnizarea de informații privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole poate să depășească beneficiile posibile. Ar fi problematic să se stabilească temeiul juridic necesar pentru o astfel de colectare de date.

Venitul disponibil al gospodăriilor agricole este un concept mult mai larg decât venitul exploatației agricole. PAC susține veniturile fermierilor prin sprijinirea activităților lor agricole. Prin urmare, este important să se analizeze evoluția veniturilor obținute din activități agricole pentru a evalua dacă obiectivul a fost îndeplinit.

IX (b)

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia intenționează:

- să dezvolte CEA cu scopul de a furniza informații mai detaliate privind factorii care influențează venitul agricol;
- să efectueze un studiu pentru a analiza dacă CEA pot fi dezvoltate în continuare pentru a oferi o estimare rezonabilă a valorii economice a bunurilor publice care sunt produse de fermieri;
- să discute cu statele membre posibilitatea de a formaliza acordurile operaționale pentru a acoperi CEA regionale;
- să analizeze dacă informațiile din CEA sunt utilizate în mod corespunzător în indicatorii de venit.

IX (c)

Comisia acceptă această recomandare.

Datele RICA acoperă deja aproape toate tipurile de subvenții din partea UE.

IX (d)

În ceea ce privește CEA, Comisia acceptă recomandarea. Comisia intenționează să introducă o raportare periodică în materie de calitate privind CEA și o evaluare a conformității în scopul obținerii unei garanții rezonabile că statele membre instituie un cadru de asigurare a calității.

În ceea ce privește RICA, Comisia intenționează să soluționeze deficiențele identificate în procesul de punere în aplicare a RICA prin **convenirea unui calendar clar** cu statele membre în cauză și încurajarea unei utilizări mai bune a potențialului sistemului. Comisia este conștientă de problemele în materie de performanță a RICA din fiecare stat membru în parte și sunt deja în desfășurare acțiuni destinate soluționării deficiențelor existente. S-a realizat un plan anual de vizite la fața locului, împreună cu planuri de acțiune și reuniuni de monitorizare pentru a evalua progresele înregistrate cu privire la punctele convenite. În ultimii ani, această abordare a dus la îmbunătățiri semnificative în mai multe state membre.

X

Comisia acceptă această recomandare.

Indicatorii definiți constituie numai un punct de plecare pentru evaluări. În acest context, utilizarea de informații suplimentare constituie pentru evaluatori o bună practică în aprecierea rezultatelor obținute. Evaluările apreciază, printre altele, eficacitatea și eficiența măsurilor din cadrul PAC în raport cu obiectivele lor.

Introducere

03

În ceea ce privește plățile directe, reforma PAC din 2003 a inițiat o trecere de la plățile legate de tipul de producție la plățile **decuplate** de producție. Acest lucru a fost realizat pentru a consolida orientarea către piață a agriculturii (nu mai există constrângeri la adresa opțiunilor în materie de producție pentru fermieri) și în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC). Însă ambele tipuri de sprijin, dinainte de 2003 și de după 2003, au fost o formă de susținere a veniturilor exploatațiilor agricole.

Alte instrumente ale PAC joacă, de asemenea, un rol important în sprijinirea veniturilor fermierilor, cum ar fi ajutoarele pentru investiții sau plățile în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale (dezvoltare rurală) și măsurile privind piața (organizarea unică a piețelor).

În plus, una dintre principalele tendințe în ultimii 10 ani este reprezentată de un accent sporit plasat pe preocupările legate de protecția mediului și de schimbări climatice, nu doar prin introducerea plății ecologice în 2013, ci și prin intermediul ecocondiționalității și a multor alte măsuri de mediu. Se preconizează că sprijinul acordat de PAC va susține venitul agricol, dar **în același timp** va contribui la îmbunătățiri în materie de protecție a mediului (și schimbări climatice).

04

Obiectivele PAC și motivația specifică în ceea ce privește plățile directe și alte instrumente au fost dezbătute la scară largă cu părțile interesate și cu alte instituții în procesul de elaborare a reformei. A existat o dezbatere publică, o comunicare și, de exemplu, propunerile legislative ale Comisiei în ceea ce privește plățile directe au conținut o expunere de motive care prezintă motivația reformei [COM(2011) 625 final/2].

De altfel, cele trei obiective generale ale PAC au fost integrate în Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 (articolul 110), iar obiectivele specifice sunt prevăzute în Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 834/2014 (considerentul 2).

06

PAC susține veniturile fermierilor prin sprijinirea activității agricole (ajutor în funcție de suprafață, câteva ajutoare specifice sectorului, investiții, măsuri privind piața, activități de protecție a mediului pe suprafețele agricole). Prin urmare, se recomandă monitorizarea veniturilor generate de aceste activități agricole. Monitorizarea venitului total al gospodăriilor agricole la nivelul UE este interesantă, dar nu ar trebui să constituie baza pentru stabilirea necesarului de sprijin care este adresat activităților agricole.

Comisia consideră că acest concept de venit disponibil total pe gospodărie agricolă (venitul total minus impozitele și contribuțiile de securitate socială) nu este cel mai pertinent în sensul PAC. Nivelul de trai echitabil pentru populația agricolă urmează să fie asigurat în special prin majorarea veniturilor individuale ale lucrătorilor din agricultură.

12

Considerentul 68 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 prevede, de asemenea, obiectivele pe baza cărora trebuie efectuată monitorizarea. În acest scop, sunt utilizați indicatorii definiți în Regulamentele de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 și nr. 834/2014.

15

Indicatorii furnizează baza pentru o evaluare a performanței PAC în raport cu obiectivele sale, și anume: eficacitatea, eficiența, relevanța, coerența și valoarea adăugată europeană. Cu toate acestea, indicatorii ca atare, în special atunci când sunt analizați în mod izolat, nu permit evaluarea nivelului de performanță al unei politici, măsuri sau activități, deoarece evoluția în timp a valorii indicatorilor trebuie să fie evaluată și înțeleasă în contextul în care apar aceștia.

16

În urma auditului Curții, Comisia a revizuit cadrul juridic al RICA prin includerea, printre altele, a veniturilor obținute din alte activități lucrative.

Observații**25 – Cadrul comun de monitorizare și evaluare (CCME) a performanței PAC**

Cadrul comun de monitorizare și evaluare a fost clar definit în legislație, inclusiv în legătură cu veniturile fermierilor. Acesta stabilește o ierarhie a indicatorilor legați de diversele niveluri ale impactului, de rezultate, de realizări și de contextul PAC. Pentru fiecare dintre acești indicatori, au fost identificate surse de date corespunzătoare, cu accent pe instrumentele de colectare a datelor. Cu toate că a existat întotdeauna posibilitatea aducerii de îmbunătățiri, un set de date există în mod clar.

26

Articolul 39 alineatul (1) litera (b) din TFUE leagă obiectivul asigurării unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă de productivitatea agricolă. Această legătură este deja consacrată în însăși dispoziția care vizează în mod specific „lucrătorii din agricultură”. Această mențiune nu include persoanele neimplicate în agricultură (cum ar fi membri ai gospodăriei care desfășoară alte profesii) și nici activitățile unui fermier care în mod clar nu sunt legate deloc de agricultură. În consecință, articolul 39 alineatul (1) litera (b) din TFUE este, de asemenea, legat în mod clar de articolul 39 alineatul (1) litera (a) din TFUE („creșterea productivității agriculturii”), astfel cum s-a subliniat prin sintagma „în acest fel” de la începutul articolului 39 alineatul (1) litera (b) din TFUE. Prin urmare, Comisia consideră că este oportun să se concentreze asupra veniturilor obținute din activități agricole (inclusiv activitățile auxiliare), având în vedere că acest venit (și nu totalul veniturilor gospodăriilor care nu fac obiectul dezvoltării agricole și rurale) este de o importanță crucială pentru PAC.

27

Cadrul statistic pentru furnizarea de informații privind veniturile din activități agricole este reprezentat de RICA și CEA. Informații cu privire la venitul gospodăriilor agricole sunt colectate în cadrul EU-SILC, dimensiunea eșantionului fiind concepută pentru a acoperi întreaga populație. Aceasta nu permite, în general, date defalcate în ceea ce privește sectorul agricol în majoritatea statelor membre.

Datorită faptului că informațiile disponibile evidențiază importanța tot mai mare a veniturilor care nu sunt legate de activitatea agricolă *stricto sensu*, ci de diversificarea activității agricole în exploatații, ancheta RICA a fost supusă unei revizuirii aprofundate care include un set de date complet nou privind veniturile provenite din alte activități lucrative legate de exploatație în calcularea venitului pe exploatație agricolă.

Într-adevăr, Comisia a studiat viabilitatea culegerii de date privind veniturile gospodăriilor agricole la nivel micro. Cu toate acestea, proiectul privind venitul sectorului gospodăriilor agricole (denumit în continuare „IAHS” – *income of agricultural households sector*) nu a fost continuat în cadrul Comitetului permanent pentru statistică agricolă (CPSA).

28

Dimensiunea eșantionului pentru EU-SILC este proiectată să acopere populația în ansamblu și, în general, nu permite rezultate defalcate pentru sectorul agricol cu un nivel de precizie acceptabil în majoritatea statelor membre.

30 – Compararea veniturilor între sectoarele economiei

Comisia consideră că este importantă realizarea unei comparații a **veniturilor din activități agricole** cu salariile medii din alte sectoare ale economiei și că există un sistem de referință pentru aceasta¹.

PAC susține veniturile fermierilor prin sprijinirea activității agricole (ajutor în funcție de suprafață, câteva ajutoare specifice sectorului, investiții, măsuri privind piața, activități de protecție a mediului pe suprafețele agricole). Prin urmare, se recomandă monitorizarea veniturilor generate de aceste activități agricole și compararea lor cu costurile de oportunitate, și anume cu salariile care ar fi putut fi primite în alte sectoare. Monitorizarea venitului total al gospodăriilor agricole la nivelul UE este interesantă, dar nu ar trebui să constituie baza pentru stabilirea necesarului de sprijin care este adresat activităților agricole.

32

Comparații între nivelurile de venit pe grupuri de exploatații diferite sunt efectuate cu regularitate, pe baza datelor din RICA. O astfel de diferențiere nu este posibilă în conturile naționale, nici în ceea ce privește agricultura și nici în ceea ce privește alte sectoare ale economiei. Valorile obținute constituie indicații cu privire la modul în care agricultura este comparată cu alte sectoare ale economiei, care sunt, de asemenea, extrem de variate.

33

CEA se stabilesc conform conceptelor și normelor de bază ale SEC 95². Cu toate acestea, Regulamentul (CE) nr. 549/2013 nu se aplică CEA și aplicarea SEC 2010 (versiunea revizuită a SEC 95) poate fi realizată numai prin modificări ale actului juridic privind CEA, care sunt în desfășurare.

Principalele modificări de la SEC 95 la SEC 2010 nu au fost în mod specific legate de agricultură. Anumite state membre au analizat consecințele modificărilor: unele au concluzionat că impactul a fost minor, altele, că nu a existat niciun impact.

34

Într-adevăr, CEA nu au fost concepute pentru a contribui la analiza dependenței de subvenții a anumitor sectoare și a importanței acestora pentru o agricultură viabilă în regiuni, pentru anumite tipuri de producție sau pentru anumite grupuri socioeconomice de fermieri.

Prin urmare, Comisia utilizează RICA pentru a evalua impactul subvențiilor la nivel de exploatație agricolă.

¹ Cifrele ar trebui să fie interpretate cu mare atenție, având în vedere diferențele conceptuale dintre măsurarea veniturilor fermierilor obținute din activități agricole și salariile medii din economie și lipsa de date fiabile referitoare la statisticile privind rata de ocupare a forței de muncă în echivalent normă întreagă la nivelul economiei în ansamblu pentru unele state membre.

² SEC reprezintă Sistemul european de conturi naționale și regionale utilizat de statele membre ale Uniunii Europene și în afara acesteia.

35

Comisia este de acord că datele privind prețurile de vânzare și de arendare a terenurilor sunt importante pentru evaluarea impactului PAC. În noiembrie 2014 și iulie 2015, Comisia a prezentat către CPSA și, respectiv, DGAS, un proiect de regulament al Comisiei privind prețurile de vânzare și de arendare a terenurilor, ceea ce ar constitui o etapă intermediară către un eventual regulament al Parlamentului European și al Consiliului. În CPSA și DGAS nu s-a ajuns la un consens în favoarea propunerii de regulament al Comisiei. S-a concluzionat că statisticile privind prețurile terenurilor sunt sensibile și că un număr mic de tranzacții ar putea conduce la statistici nefiabile. „Strategia în ceea ce privește statisticile referitoare la agricultură pentru 2020 și după această dată” prevede eventuala includere a statisticilor în materie de prețuri agricole într-un regulament-cadru privind statisticile în materie de resurse agricole/ producție agricolă.

36

Acordurile în scris, ca mijloc pentru punerea în aplicare a programului statistic european, sunt recunoscute la articolul 14 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 223/2009, aceste acorduri fiind încheiate între autoritățile naționale de statistică și Comisie.

În acest caz, acordurile sunt anterioare Regulamentului (CE) nr. 223/2009 și au fost încheiate pe baza unor acorduri tacite.

Comisia va lua măsuri pentru a formaliza acordurile operaționale cu privire la furnizarea de CEA regionale.

38

CEA prezintă atât valori absolute, cât și indici. În timp ce indicii sunt mențiți în mod clar să monitorizeze modificările în timp, valorile absolute pot fi utilizate pentru a compara nivelurile veniturilor medii de la o țară la alta, atunci când sunt puse în context. O prezentare pe unitate de muncă anuală nu are pretenția să înfățișeze nivelurile de venituri pentru persoane fizice sau gospodării (și cu atât mai puțin nivelurile de trai ale gospodăriilor agricole). Aceasta este menită mai curând să demonstreze impactul modificărilor structurale (de exemplu, reducerea numărului locurilor de muncă cu profil agricol) asupra veniturilor agricole medii de-a lungul timpului. În plus, Comisia este pe deplin conștientă de limitările care sunt, în mod inevitabil, legate de utilizarea indicatorilor. Prin urmare, utilizarea unui indicator individual pentru a evalua performanța sau chiar pentru a judeca avantajele sau dezavantajele sale în mod izolat are doar o valoare limitată.

39

Conform datelor anchetei structurale a exploatațiilor (FSS) pentru 2010 a Eurostat, 97 % dintre exploatațiile agricole din UE au fost gestionate de către titulari individuali (a se vedea punctul 6 din raportul Curții), deși entitățile juridice au utilizat 27 % din suprafața agricolă a UE.

În descrierea sa pentru indicatorul „venitul întreprinderii agricole” pentru sistemul de monitorizare și evaluare al PAC, Comisia a precizat în mod foarte clar că acesta nu este un indicator al venitului global sau al venitului disponibil al gospodăriilor implicate în agricultură, deoarece acestea din urmă, în plus față de veniturile lor pur agricole, pot avea venituri și din alte surse (activități neagricole, salarii, prestații sociale și venituri din proprietate). Cu alte cuvinte, venitul întreprinderii agricole nu trebuie considerat ca venit al fermierilor³.

Este important să se analizeze într-un mod cuprinzător statisticile disponibile. Informațiile provenite de la RICA pot completa informațiile provenite de la CEA.

3 A se vedea http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/context/2015/2015-10-01-context-indicators_en.pdf

41

Evoluții majore în cadrul RICA au fost determinate, de asemenea, de reformele succesive ale PAC. Unele variabile de agromediu și un nou set de variabile pentru subvenție, inclusiv ecologizarea, au fost adăugate la chestionarul privind RICA [Regulamentele (UE) nr. 385/2012 și nr. 2015/220] pentru a răspunde la PAC după 2013. În mod similar, reforma PAC din 2008 a dus la modificări privind RICA în Regulamentul (CE) nr. 868/2008, iar reforma PAC din 2003 a dus la modificări privind RICA în Regulamentul (CE) nr. 2253/2004 etc.

42

Factorii de producție externi sunt luați în considerare în cadrul altor indicatori, cum ar fi venitul net al exploatațiilor agricole și venitul net al exploatațiilor agricole per unitate de muncă anuală. O gamă largă de indicatori proveniți din rezultatele RICA pot fi utilizați și adaptați la necesitățile analitice specifice.

43

Indicatorul de venit (VANF/UAM) este, de asemenea, aplicabil acestor exploatații agricole. Este important să se sublinieze că RICA colectează informații prin intermediul unui set complet de variabile contabile individuale care permit cumularea lor din nou în funcție de necesitățile analitice specifice.

44

Indicatorii de venituri pentru exploatațiile agricole organizate ca societăți convenționale pot fi consolidați dacă este necesar în scopuri analitice.

45

Venitul nefinanciar nu este înregistrat în mod explicit în datele colectate prin RICA, dar este luat în considerare în cadrul analizelor bazate pe datele RICA (de exemplu, în indicatorii de remunerație a muncii familiale și de profit al exploatației agricole). Analizarea efectului impozitului pe venit la nivel de stat membru depășește domeniul de aplicare al RICA.

46

Cea mai recentă versiune a fișei exploatației din RICA include alte activități lucrative legate în mod direct de exploatație.

47

În cazul în care o activitate este administrată în unități comerciale separate de exploatația agricolă inclusă în eșantionul RICA, aceasta nu contribuie la veniturile exploatației agricole.

Deși pot exista zone gri între activitățile agricole și neagricole, Comisia consideră că sursele suplimentare de venituri care sunt în mod clar neagricole au o importanță minoră pentru PAC.

Caseta 2

Întrucât datele privind alte activități lucrative legate în mod direct de exploatație sunt colectate doar în cadrul RICA începând cu exercițiul contabil 2014, iar termenul la care aceste date trebuie să fie transmise Comisiei este 31.12.2015 (câteva luni mai târziu pentru Regatul Unit și Germania), evaluarea tratamentului ca neuniform se bazează în principal pe practicile de înregistrare anterioare introducerii noii fișe a exploatației.

Toate statele membre ale UE trebuie să își transmită datele conform unor norme armonizate la a căror creare au contribuit și pe care le-au votat în cadrul Comitetului pentru RICA. O evaluare a modului de tratare a altor activități lucrative legate în mod direct de exploatație va fi posibilă numai după ce vor fi disponibile toate datele validate aferente anului 2014.

48

Astfel cum s-a explicat în legislația și metodologia privind RICA, nivelurile de prag și de acoperire diferite între statele membre reprezintă una dintre condițiile prealabile pentru a construi eșantionul RICA și pentru a obține rezultate semnificative, având în vedere domeniul de aplicare și obiectivele acestei anchete. Pragurile diferite reflectă în mod efectiv și, astfel, iau în considerare structurile diverse ale exploatațiilor agricole din anumite state membre. În ceea ce privește domeniul de acoperire a subvențiilor din partea UE, compararea anuală între cuantumul total al plăților directe acordate către beneficiarii din UE și cuantumul cumulativ al rezultatelor obținute din datele colectate în cadrul RICA demonstrează o bună acoperire în întreaga UE, și anume o acoperire de peste 90 % în ceea ce privește plățile directe decuplate. Acest lucru este demonstrat de utilizarea pe scară largă a datelor din cadrul RICA în evaluările impactului și analizele economice ale efectelor subvențiilor din cadrul PAC asupra veniturilor exploatațiilor agricole.

49

Întrucât exploatațiile agricole din RICA reprezintă procentul cel mai mare posibil din producția agricolă, suprafața agricolă și mâna de lucru a exploatațiilor gestionate cu orientare de piață, RICA vizează compararea veniturilor acestui tip de exploatație agricolă. Compararea venitului exploatațiilor agricole între statele membre cu RICA este semnificativă tocmai din cauză că structura exploatațiilor agricole diferită la nivel de țară este reflectată în eșantion. În cazul în care o exploatație agricolă cu o producție standard de 10 000 de euro pe an nu este reprezentativă pentru exploatațiile vizate din RICA într-un anumit stat membru, nu există niciun motiv pentru a le include în comparație. Astfel, compararea venitului mediu per lucrător între toate exploatațiile incluse în RICA poate duce la interpretări eronate cu privire la situația veniturilor fermierilor în statele membre numai în cazul în care datele nu sunt însoțite de explicații detaliate privind partea populației agricole care este reprezentată de date.

50

RICA a fost instituită pentru a colecta datele contabile necesare în special pentru:

- (a) stabilirea anuală a veniturilor exploatațiilor agricole care intră în domeniul de aplicare al anchetei; și
- (b) efectuarea unei analize a activității economice a exploatațiilor agricole.

Aceasta nu a fost concepută pentru a fi reprezentativă pentru beneficiarii de sprijin din partea UE și nici pentru a constitui un instrument de monitorizare a măsurilor de dezvoltare rurală. Acest lucru ar necesita o adaptare a eșantionului la fiecare reformă a politicii, punându-se astfel în pericol continuitatea și fiabilitatea datelor.

Cu toate acestea, RICA acoperă peste 90 % din plățile directe. Beneficiarii neacoperiți sunt în cea mai mare parte fermieri cu normă parțială sau din agricultura de subzistență, care se află sub pragurile respective de anchetă și care primesc doar o mică parte din bugetul total. Este puțin probabil ca acești beneficiari să țină conturi contabile ale exploatației agricole care ar putea fi utilizate în cadrul RICA.

Ajustările structurale ale exploatațiilor agricole din UE au redus numărul de exploatații; drept consecință, și numărul de beneficiari de plăți directe s-a diminuat (-12 % la nivelul UE-15, -7 % la nivelul UE-N10 din 2005, -4% în BG+RO din 2008). Un procent mai mic de beneficiari primesc plăți directe cu valori reduse și, astfel, o valoare medie mai mare este acordată per beneficiar, în special în statele membre care au aderat la UE în 2004 și 2007.

51

Comisia și statele membre colaborează deja pentru a permite ca informațiile cu privire la sprijinul pentru venit din partea UE să fie combinate cu date privind structurile agricole și modul de utilizare a terenurilor. Un grup operativ privind legăturile dintre sursele de date administrative, statistici și RICA a fost lansat în 2012. Numeroase state membre au participat, prin schimb de experiențe la nivelurile lor diferite de integrare a surselor lor de date. Această acțiune continuă în activitatea desfășurată de Eurostat în ceea ce privește o strategie cu privire la statisticile agricole în perspectiva anului 2020 și după această dată, care pune un mare accent pe integrarea diferitelor surse de date. Deși există numeroase probleme tehnice și juridice care trebuie depășite, se preconizează în mod clar îmbunătățirea datelor administrative în statistici.

Răspunsul Comisiei

52

Principiile statistice care guvernează elaborarea de statistici europene sunt incluse în Regulamentul (CE) nr. 223/2009 privind statisticile europene. Acestea formează coloana vertebrală a cadrului de asigurare a calității și sunt obligatorii din punct de vedere juridic. Codul de bune practici este un instrument de autoreglementare adoptat de CESE; punerea sa în aplicare în cadrul SSE este monitorizată pe baza evaluărilor *inter pares* și a acțiunilor de îmbunătățire. În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 223/2009 modificat, statele membre și Comisia iau toate măsurile necesare pentru a menține încrederea în statisticile europene, prin intermediul angajamentelor privind asigurarea încrederii în statistici.

54

Comisia a lansat din nou cererea în ceea ce privește stocurile din CEA.

Un nou exercițiu de inventariere a fost lansat în decembrie 2014. Punerea la dispoziție a stocurilor a fost stabilită pentru 30 septembrie 2016.

55

Noul exercițiu de inventariere menționat la punctul 54 va furniza informații actualizate privind metodologiile care pot fi utilizate la acel moment pentru a evalua aspectele menționate în această observație.

56

Comisia a lucrat la incoerențele constatate în ceea ce privește vinul și uleiul de măsline, în cadrul Grupului de lucru pentru conturile și prețurile din agricultură în decembrie 2014, și această activitate este încă în desfășurare.

Caseta 3 – Al doilea paragraf

Măsura în care aceeași activitate secundară neagrăcolă este separabilă sau nu depinde de norme administrative care variază de la un stat membru la altul. De fapt, Regulamentul (CE) nr. 138/2004 prevede în mod explicit că fiecare țară trebuie să își elaboreze propria listă de activități secundare neagrăcolă neseperabile în funcție de caracteristicile agriculturii sale (anexa 1 punctul 1.30).

Caseta 3 – Al treilea paragraf

Potrivit autorităților române, tratamentul subvențiilor este conform cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 138/2004. Subvențiile în cauză sunt cele care provin din schema de plăți unice pe suprafață (SPUS) care reprezintă versiunea simplificată a schemei de plăți unice aplicabilă în statele membre care au aderat la Uniunea Europeană în 2004 sau ulterior⁴.

România susține că plățile efectuate în cadrul SPUS sunt subvenții care nu sunt legate în mod direct de producție sau de factorii de producție în sensul punctului 3.065, ci sunt sprijin direct al venitului în sensul punctului 3.066. Acest aspect va fi monitorizat de către Comisie.

Caseta 3 – Al patrulea paragraf

În cazul Franței, acest aspect va fi monitorizat de către Comisie.

⁴ În conformitate cu Regulamentul nr. 138/2004, anexă, secțiunea 2 „Alte subvenții pe producție”

3.065. Aplicarea principiului drepturilor constatate pentru înregistrarea altor subvenții pentru producție se poate dovedi delicată [...] În cazul subvențiilor care nu au o legătură directă cu producția sau cu factorii de producție, stabilirea momentului operațiunii este greu de făcut și de diferențiat de momentul plății subvențiilor. În acest caz precis, subvențiile se înregistrează atunci când sunt primite.

3.066. Se recomandă următoarele regimuri speciale:

[...]

alte subvenții nelegate direct de produse sau de factorii de producție (precum sprijinul direct al venitului, ajutoarele pentru zonele defavorizate etc.): se recomandă continuarea utilizării criteriului plății datorită dificultății de a stabili data formulării cererilor de compensare și exactitatea sumelor aferente.

57

Revizuirea datelor statistice reprezintă o abordare standard, aplicabilă în toate domeniile statisticii. Revizuirile sunt efectuate atunci când devin disponibile noi informații care pot fi integrate în rezultate pentru a ajunge la o calitate mai mare a acestora. Revizuirile cresc calitatea rezultatelor. Procedurile de validare determină reacții din partea Comisiei față de expeditor în cazul în care actualizările depășesc anumite praguri.

58

Comisia a reamintit celor patru state membre să furnizeze autoevaluări.

Răspuns comun al Comisiei la punctele 60 și 61

Modul în care este pus în aplicare sistemul selectat contribuie la nivelul ridicat sau scăzut al calității datelor.

62

Astfel cum s-a prevăzut în mod clar în legislația UE [articolul 7 din Regulamentul (CE) nr. 1217/2009 al Consiliului], comitetul național în primul rând aprobă planul de selecție înainte de a-l transmite Comisiei. Institutele naționale de statistică sunt reprezentate în comitetele naționale, în cadrul cărora acestea oferă consiliere de specialitate privind parametrii de precizie și intervalele de încredere.

În trecut, Comisia nu dispunea de informațiile complete menționate de Curte. Cu toate acestea, situația s-a îmbunătățit în ultimii ani.

63

Dimensiunea eșantionului nu depinde exclusiv de numărul total de exploatații, dar trebuie să asigure acoperirea activităților agricole în funcție de diversitatea sectorului agricol în ceea ce privește tipul și dimensiunea exploatațiilor agricole din fiecare regiune. Prin urmare, o anumită cotă de exploatații agricole poate fi considerată reprezentativă sau nu, în funcție de numărul exploatațiilor agricole similare existent în același grup.

În ceea ce privește eșantionul spaniol, analiza Curții se bazează pe datele colectate în temeiul contractului anterior, care nu asigură întotdeauna reprezentativitatea dorită. Acest contract a fost revizuit, iar îmbunătățirile sunt reflectate în datele referitoare la anii următori.

64

Comisia este conștientă de metodele utilizate pentru selectarea eșantionului de exploatații agricole, având în vedere că aceste informații sunt incluse în fișa planului de selecție care urmează să fie transmisă în fiecare an de către statele membre [articolul 3 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/220 al Comisiei]. Aceste cunoștințe privind metodele permit analize suplimentare ale oricărei influențe pe care ar putea să o aibă factorii subiectivi asupra reprezentativității informațiilor obținute privind venitul.

În ceea ce privește eșantionul spaniol, subregiunile nu reprezintă una dintre dimensiunile acoperirii. De fapt, datele RICA sunt reprezentative pentru diviziunea RICA (regiune) și dimensiunea eșantionului este stabilită pentru a asigura nivelul de acoperire. Acest lucru nu înseamnă totuși că evaluarea plăților directe va fi imposibilă numai pentru că regiunile din cadrul politicii nu corespund în totalitate regiunilor statistice. În cele din urmă, reprezentarea structurilor teritoriale este asigurată la un nivel de agregare geografică mai ridicat (astfel cum, adeseori, este cazul anchetelor prin sondaj).

Răspuns comun al Comisiei la punctele 65 și 66

Comisia este conștientă de existența acestor dificultăți și sunt luate măsuri adecvate atunci când se analizează datele referitoare la aceste grupuri cu număr mai redus de exploatații în eșantion. Merită subliniat faptul că analizele RICA sunt în principal gestionate de analiști economici care lucrează la Comisie, în strânsă cooperare cu operatorii de date și agențiile de legătură. De asemenea, pentru fiecare cerere de date externe provenind de la cercetători, analiștii de date oferă întreaga asistență și informare necesare pentru a asigura o interpretare corectă a datelor.

68

Comisia este conștientă de faptul că practicile contabile ale exploatațiilor agricole de dimensiuni mai mici sunt mai puțin obișnuite. Acesta este motivul pentru care, în țări precum România și Spania, s-a acordat o atenție sporită analizării soluțiilor posibile pentru riscul de a colecta date de calitate inferioară.

După analizarea evoluției structurale a sectorului agricol, agenția de legătură din Spania a propus o majorare a pragului începând cu datele pentru exercițiul contabil 2015, având același număr de exploatații în eșantion, ceea ce va genera înlocuirea exploatațiilor agricole de mici dimensiuni și fără contabilitate cu exploatații agricole raportoare mai reprezentative.

În ceea ce privește România, având în vedere structura complexă a agriculturii din această țară în care se regăsește aproximativ o treime din numărul total al exploatațiilor agricole de dimensiuni mai mici din UE, eșantionul pentru RICA și calitatea datelor au fost ținute sub o observație strictă începând din primii ani care au urmat aderării la UE.

69

Rezultatele RICA sunt prezentate în funcție de UAM (de exemplu, indicatorul „venit” = VANF/UAM), ceea ce le face comparabile, indiferent de numărul de ore de muncă implicat la nivelul unor exploatații speciale.

70

Trebuie găsit un echilibru între publicarea rapidă a datelor și o calitate satisfăcătoare a acestora. Având în vedere că informațiile privind venitul agricol sunt fundamentale pentru PAC și nu pot fi utilizate fără validare, se acordă prioritate calității datelor, deși sunt depuse eforturi continue pentru obținerea unei disponibilități mai rapide a datelor (anual, se solicită răspunsul la un chestionar cu 2 000 de variabile, din partea a aproximativ 85 000 de exploatații agricole din 28 de state membre).

În plus, disponibilitatea datelor din RICA validate nu este mai îndelungată decât disponibilitatea oricărei alte surse de date, în condițiile în care este necesară verificarea aprofundată și validarea datelor de la o exploatație agricolă individuală.

Analizele bazate pe RICA publicate de Comisie includ estimări care permit analizarea datelor cu perspectivă pe termen mai lung decât seturile de date anuale disponibile.

În plus, eforturile comune depuse de Comisie și de statele membre au crescut în mod evident calitatea datelor care vor fi disponibile pentru evaluarea reformei PAC din 2013.

72

Finanțarea din partea UE de care ar putea beneficia România este în cuantum de 160 de euro înmulțit cu 6 000 de exploatații agricole din eșantion, adică de 960 000 de euro pe an. Comisia este conștientă de dificultățile întâmpinate de acest stat membru în ceea ce privește utilizarea fondurilor disponibile (deși cele mai recente informații indică faptul că banii sunt folosiți în prezent pentru îmbunătățirea sistemului informatic de colectare a datelor), dar se estimează că acest lucru ar fi suficient pentru a îmbunătăți sistemul RICA în România.

Ca urmare a îmbunătățirilor aduse RICA în ultimii ani în Spania, Ministerul Agriculturii a reînceput publicarea de date bazate pe RICA pe site-ul său internet și în „Anuario de Estadísticas Agrarias”. Acesta este un prim pas foarte binevenit către utilizarea datelor în scopuri naționale.

A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la punctul 68.

73

Un cadru de calitate pentru RICA există și este compus dintr-o parte juridică, o parte organizațională și o parte procedurală:

- cerințele în ceea ce privește RICA și datele RICA sunt stabilite în regulamentul de bază;
- verificarea calității datelor primite de la statele membre și măsurile preconizate pentru îmbunătățirea acestora sunt prezentate în procedurile oficiale ale unității responsabile cu RICA.

Normele care reglementează RICA includ în mod clar noțiunea de „fișe de exploatație completate corespunzător” și verificarea de către Comisie [articolul 11 și articolul 13 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/220 al Comisiei].

74

Exactitatea datelor transmise către Comisie este evaluată în conformitate cu aceeași procedură pentru toate statele membre (și anume, verificarea anuală a calității datelor, astfel cum a fost prezentată la: http://ec.europa.eu/agriculture/rica/collect_en.cfm#tnfqc, și vizite la fața locului, în fiecare an, în 3/4 dintre țări).

75

Comisia este conștientă de problemele legate de performanța RICA în diferite state membre și adoptă măsuri pentru a soluționa deficiențele identificate. S-a pus în practică un plan anual de vizite la fața locului, împreună cu planuri de acțiune și reuniuni de monitorizare pentru a evalua progresele înregistrate cu privire la punctele convenite. Această abordare a dus la îmbunătățiri semnificative în mai multe state membre, cum ar fi:

- în urma unei vizite efectuate în Spania în 2014 și a măsurilor luate în urma vizitei, autoritățile spaniole au întărit personalul RICA, au modificat condițiile contractului cu colecții de date și au analizat punctele slabe ale datelor, astfel încât utilizarea și publicarea de date RICA a reînceput;
- în urma vizitei în Danemarca, în 2013, și în Finlanda, în 2015, precum și a măsurilor luate în urma acestora, unele probleme legate de punerea în aplicare a respectivelor eșantioane au fost analizate și au fost propuse soluții care sunt în curs de punere în aplicare.

RICA din Grecia este parte a unui plan de acțiune și a unui protocol de cooperare între diferitele autorități naționale implicate în realizarea statisticilor agricole care vizează integrarea statisticilor agricole și a datelor administrative într-un sistem unitar de date principale administrative și statistice. Acest plan de acțiune este inclus în revizuirea din 2014 a memorandumului de înțelegere pentru Grecia, care include o listă a acțiunilor și a criteriilor de referință convenite între serviciile Comisiei pentru a soluționa problemele de interes pentru care autoritățile elene s-au angajat să atingă obiectivele stabilite.

76

A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 70.

81

Obiectivele sistemului de plăți directe în ansamblu sunt prevăzute în considerentul 24 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului. Obiectivele componentelor de plăți referitoare la „ecologizare”, zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, tinerii fermieri, sprijinul cuplat facultativ și exploatațiile agricole de mici dimensiuni sunt stabilite în considerentele 37, 46, 47, 49 și, respectiv, 54 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la punctul 82.

82

Comisia consideră că a evalua dacă obiectivele referitoare la venit din cadrul PAC sunt sau nu sunt îndeplinite va implica întotdeauna o evaluare calificată, bazată pe o gamă largă de informații. Această situație se datorează, în parte, diversității sectorului agricol din UE, precum și, în parte, faptului că pot avea loc ajustări subiacente, în sectorul agricol sau în afara acestuia, care sunt pozitive (sau negative) pentru perspectivele pe termen lung ale venitului agricol, dar care nu sunt comunicate în mod clar, prin intermediul câtorva indicatori simpli. Toate interpretările obiectivelor prevăzute în tratat și toate abordările față de evaluarea realizării acestora trebuie să fie suficient de ample pentru a exprima coerent această complexitate.

Faptul că plățile directe contribuie la realizarea mai multor obiective în mod simultan și varietatea de opțiuni aflate la dispoziția statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe nu pot reduce dificultatea evaluării. Cu toate acestea, avantajele care decurg din această situație depășesc dezavantajele. Urmărirea obiectivelor atât economice, cât și de mediu, prin intermediul plăților directe, este, în unele privințe, o abordare eficientă în domeniul politicii și subliniază că „durabilitatea” are mai multe dimensiuni.

83

Indicatorii ar trebui să urmeze criteriile „RACER” menționate de Curte **numai în cazul în care este posibil**. Dacă este necesar, în absența unui indicator direct s-ar putea să trebuiască să fie utilizați indicatori indirecti⁵.

84

Datele cu privire la venitul agricol (venitul factorilor agricoli și venitul întreprinderii agricole) sunt disponibile și sunt publicate online de către Comisie. Modificările în ceea ce privește valorile indicatorului trebuie să fie interpretate și puse în context pentru a putea realiza legătura de cauzalitate cu măsurile politicii. Acesta este rolul evaluatorului într-o evaluare a politicii, având în vedere că niciun indicator nu va oferi informații cu privire la ceea ce a provocat modificarea valorii sale.

85

Chiar și în cazul în care nu există un obiectiv fixat, indicatorii permit să se observe dacă venitul este sau nu în creștere. Numai în stadiul de evaluare, ținând cont de context, de factori care intervin etc., este posibil să se evalueze efectul net al măsurilor și dacă acestea au contribuit la o evoluție. Acest lucru nu poate fi niciodată revelat în mod direct de un indicator.

⁵ A se vedea: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/br_toolbox_en.pdf, p. 250-251.

Caseta 4 – Primul paragraf

Comisia, împreună cu statele membre, a elaborat o serie de indicatori care, în combinație, ar trebui să permită punerea la dispoziția evaluatorilor a informațiilor necesare.

Indicatorul este destinat să ofere informații cu privire la dependența fermierilor de plățile directe, nu cu privire la veniturile lor propriu-zise.

A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la punctul 38.

Caseta 4 – Al doilea paragraf

Indicatorul „variabilitatea venitului agricol”, care se bazează pe datele RICA, nu poate furniza informații despre eficacitatea plăților directe, având în vedere că plățile directe nu sunt luate în considerare în calcularea sa. Acest indicator măsoară instabilitatea venitului agricol în absența plăților directe (sau orice altă legătură cu sectorul public, de exemplu, impozite).

Caseta 4 – Al treilea paragraf

Indicatorul „valoare adăugată pentru producătorii primari” nu este destinat să ofere informații cu privire la venit, ci cu privire la poziția concurențială a fermierilor în lanțul de producție alimentară.

86

Sunt disponibile date relevante (de exemplu, indicatori de realizare).

87

Indicatorii în mod izolat nu oferă informații cu privire la eficiență sau scenarii alternative. Acesta este rolul evaluării și, respectiv, al analizei impactului.

Concluzii și recomandări

88

Auditul adesea leagă indicatorii pe bază de venit disponibil de analiza eficienței plăților directe. Cu toate acestea, venitul nu este unicul obiectiv al PAC și plățile directe nu sunt singurele instrumente ale PAC care au impact asupra venitului, iar impactul lor nu se limitează la venit, având în vedere că aceste plăți sprijină furnizarea în comun de bunuri publice și private. Articolul 110 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 dispune în mod clar evaluarea impactului combinat al tuturor instrumentelor PAC în legătură cu obiectivele comune ale PAC. Mai precis, plățile directe, în forma lor de plăți pe suprafață, contribuie la sprijinirea nu numai a venitului fermierilor, ci și a altor obiective legate de exploatarea terenurilor, cum ar fi protecția solului, îmbunătățirea biodiversității și atenuarea schimbărilor climatice. Alături de alte instrumente ale PAC, cum ar fi măsurile de agromediu și climatice pentru dezvoltarea rurală, plățile directe contribuie, împreună, la aceste obiective.

89

Deși plățile directe reprezintă mai mult de 2/3 din bugetul PAC, 30 % din această sumă va fi legată de respectarea, de către fermierii europeni, a practicilor agricole durabile, care sunt benefice pentru calitatea solurilor, biodiversitate și mediu în general.

90

Comisia utilizează, de asemenea, sursele existente de informații și depune eforturi pentru a evita o sarcină administrativă inutilă. Valoarea adăugată a informațiilor trebuie să fie evaluată în funcție de sarcina administrativă și resursele implicate în generarea acestor informații.

91

Cu toate că indicatorii individuali și instrumentele au puncte mai slabe și puncte mai puternice, sistemul în ansamblul său oferă cel mai bun echilibru posibil între nevoile în materie de informații și costurile și sarcina administrativă aferente.

În plus, ceea ce s-a identificat ca limitări ale datelor statistice constituie de fapt reprezentarea principalelor caracteristici ale surselor de date.

92 – Cadrul comun de monitorizare și evaluare (CCME) a performanței PAC

Cadrul comun de monitorizare și evaluare prezintă un set cuprinzător de indicatori pentru evaluarea efectelor, rezultatelor și realizărilor PAC în ansamblul său. Pentru fiecare indicator, sursele de date corespunzătoare au fost identificate în mod clar.

În tratat există o legătură între creșterea productivității agricole și asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea veniturilor individuale ale lucrătorilor din agricultură. Prin urmare, este oportună concentrarea pe veniturile obținute din activitățile agricole, întrucât acest venit este de o importanță crucială pentru PAC. În consecință, aceasta este foarte importantă pentru obținerea de date reprezentative privind veniturile obținute din activități agricole (spre deosebire de venitul disponibil al gospodăriilor agricole). Aceste date pot fi comparate cu salariile medii din alte sectoare ale economiei pentru a justifica ajutorul pentru veniturile fermierilor acordat de UE.

Recomandarea 1 – Crearea unor cadre pentru colectarea și compararea informațiilor relevante cu privire la veniturile fermierilor

Comisia acceptă parțial această parte a recomandării și va analiza modul în care ar putea fi pusă în aplicare.

Comisia consideră că actualul cadru pentru furnizarea de informații privind venitul provenit din activitățile agricole ar putea fi consolidat, dar și că sarcina administrativă de a elabora un cadru pentru furnizarea de informații privind venitul disponibil al gospodăriilor agricole poate să depășească beneficiile posibile. Ar fi problematic să se stabilească temeiul juridic necesar în ceea ce privește colectarea unor astfel de date.

Venitul disponibil al gospodăriilor agricole este un concept mult mai larg decât venitul exploatației agricole. PAC susține veniturile fermierilor prin sprijinirea activităților lor agricole. Prin urmare, este important să se analizeze evoluția veniturilor obținute din activități agricole pentru a evalua dacă obiectivul a fost îndeplinit.

Comisia acceptă această parte a recomandării.

93

Ceea ce s-a identificat ca limitări ale datelor statistice constituie de fapt reprezentarea principalelor caracteristici ale surselor de date.

94

Comisia ia notă de această observație și de domeniul de aplicare al unor eventuale noi evoluții în cadrul CEA.

Recomandarea 2 – Dezvoltarea conturilor economice pentru agricultură

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia intenționează:

- să dezvolte CEA cu scopul de a furniza informații mai detaliate privind factorii care influențează venitul agricol;
- să efectueze un studiu pentru a analiza dacă CEA pot fi dezvoltate în continuare pentru a oferi o estimare rezonabilă a valorii economice a bunurilor publice care sunt produse de fermieri;
- să discute cu statele membre despre posibilitatea de a formaliza acordurile operaționale pentru a acoperi CEA regionale;
- să analizeze dacă informațiile din CEA sunt utilizate în mod corespunzător în indicatorii de venit.

95

RICA a fost instituită pentru a colecta datele contabile necesare în special pentru:

- (a) stabilirea anuală a veniturilor exploatațiilor agricole care intră în domeniul de aplicare a anchetei; și
- (b) efectuarea unei analize a activității economice a exploatațiilor agricole.

Aceasta acoperă mai mult de 90 % dintre plățile directe. Beneficiarii neacoperiți sunt în cea mai mare parte fermieri cu normă parțială sau din agricultura de subzistență, care se află sub pragurile respective de anchetă și care primesc doar o mică parte din bugetul total. Este puțin probabil ca acești beneficiari să țină conturi contabile ale exploatației agricole care ar putea fi utilizate în RICA.

Comisia este de părere că indicatorii existenți pentru veniturile provenite din activități agricole reflectă, în măsura posibilă, situația actuală din agricultură și oferă date suficiente și coerente privind cel mai mare procent posibil de beneficiari ai măsurilor din cadrul PAC.

Informațiile privind alte venituri legate de exploatația agricolă (alte activități lucrative legate în mod direct de exploatație) au fost incluse parțial în RICA începând din 2010. Acest aspect a fost consolidat în continuare în noul set de date care urmează să fie colectate începând cu exercițiul contabil 2014.

Recomandarea 3 – Dezvoltarea de sinergii între RICA și alte instrumente statistice

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia este de părere că indicatorii existenți pentru veniturile provenite din activități agricole reflectă, în măsura posibilă, situația actuală din agricultură și oferă date suficiente și coerente privind cel mai mare procent posibil de beneficiari ai măsurilor din cadrul PAC.

Datele RICA acoperă deja aproape toate tipurile de subvenții din partea UE. În ceea ce privește aria de acoperire a beneficiarilor/exploatațiilor agricole de mici dimensiuni, întrucât aceste exploatații agricole nu dispun de date de o calitate suficientă pentru a garanta faptul că participarea lor la RICA s-ar baza pe practicile de contabilitate și evidență contabilă, Comisia se va baza pe o mai bună utilizare a surselor administrative de informații.

96

Comisia a lansat din nou cererea în ceea ce privește stocurile CEA pentru a obține informații la zi privind metodologia CEA și sursele de date utilizate de statele membre.

Recomandarea 4 – Ameliorarea calității conturilor economice pentru agricultură

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia intenționează să introducă o raportare în materie de calitate periodică privind CEA și o evaluare a conformității în scopul obținerii unei garanții rezonabile că statele membre instituie un cadru de asigurare a calității.

97

Dimensiunea eșantionului nu depinde exclusiv de numărul total de exploatații, dar trebuie să asigure acoperirea activităților agricole în funcție de diversitatea sectorului agricol în ceea ce privește tipul și dimensiunea exploatațiilor agricole din fiecare regiune. Prin urmare, o anumită cotă de exploatații agricole poate fi considerată reprezentativă sau nu, în funcție de numărul exploatațiilor agricole similare existent în același grup.

În ceea ce privește finanțarea insuficientă, în unele dintre țările vizitate de Curte, cum ar fi România, eventuala finanțare din partea UE se estimează a fi suficientă pentru a îmbunătăți sistemul RICA.

98

Comisia este conștientă de problemele legate de performanța RICA în diferite state membre și adoptă măsuri pentru a soluționa deficiențele identificate. S-a pus în practică un plan anual de vizite la fața locului, împreună cu planuri de acțiune și reuniuni de monitorizare pentru a evalua progresele înregistrate cu privire la punctele convenite. Această abordare a dus la îmbunătățiri semnificative în mai multe state membre.

Recomandarea 5 – Ameliorarea calității RICA

Comisia acceptă această recomandare și deja pune în aplicare părți ale acesteia.

Comisia este conștientă de problemele în materie de performanță a RICA în unele state membre și sunt deja în desfășurare acțiuni de soluționare a deficiențelor existente. S-a realizat un plan anual de vizite la fața locului, împreună cu planuri de acțiune și reuniuni de monitorizare pentru a evalua progresele înregistrate cu privire la punctele convenite. În ultimii ani, această abordare a dus la îmbunătățiri semnificative în mai multe state membre. În plus, unele dintre deficiențele constatate în cursul auditului anterior al Curții au fost deja abordate și rezolvate.

99

Obiectivele sistemului de plăți directe în ansamblu sunt prevăzute în considerentul 24 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului. Obiectivele componentelor de plăți referitoare la „ecologizare”, zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, tinerii fermieri, sprijinul cuplat facultativ și exploatațiile agricole de mici dimensiuni sunt stabilite în considerentele 37, 46, 47, 49 și, respectiv, 54 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013. Comisia consideră că a evalua dacă obiectivele referitoare la venit din PAC sunt sau nu sunt îndeplinite va implica întotdeauna o evaluare calificată, bazată pe o gamă largă de informații. Toate interpretările obiectivelor prevăzute în tratat și toate abordările față de evaluarea realizării acestora trebuie să fie suficient de ample pentru a exprima coerent această complexitate.

Varietatea de opțiuni disponibile pentru statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe nu poate să diminueze complexitatea evaluării. Cu toate acestea, avantajele care decurg din această situație sunt mai mari decât dezavantajele, întrucât diferitele opțiuni disponibile în ceea ce privește punerea în aplicare a plăților directe ajută statele membre să abordeze într-un mod mai eficient situațiile specifice sectoarelor lor agricole.

100

Comisia consideră că indicatorii definiți în contextul cadrului de monitorizare și evaluare, astfel cum există în prezent, oferă cel mai bun echilibru între nevoia de informații pentru evaluarea performanței PAC și costurile și sarcina administrativă aferente.

Fiecare indicator are în mod inevitabil unele limitări. Din acest motiv, Comisia utilizează un set de indicatori și de date. Indicatorii ca atare nu pot să ofere informații cu privire la realizarea în mod eficient a obiectivelor, căci numai printr-o analiză aprofundată, necesară în stadiul de evaluare și care să țină cont de context, de factorii care intervin etc., este posibil să se evalueze efectul net al măsurilor și dacă acestea au contribuit la o evoluție. Acest lucru nu poate fi niciodată revelat în mod direct de un indicator.

Recomandarea 6 – Îmbunătățirea modului de măsurare a performanței măsurilor din cadrul PAC care vizează sprijinirea veniturilor fermierilor

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia va continua să stimuleze buna practică a evaluatorilor de a utiliza informații suplimentare, care completează, de la caz la caz, datele colectate prin intermediul cadrului de monitorizare și evaluare, pentru a emite aprecieri cu privire la rezultatele obținute, cu toate că extinderea cadrului cu date suplimentare va crea sarcini administrative nejustificate.

CUM VĂ PUTEȚI PROCURA PUBLICAȚIILE UNIUNII EUROPENE?

Publicații gratuite:

- un singur exemplar:
pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- mai multe exemplare/postere/hărți:
de la reprezentanțele Uniunii Europene (http://ec.europa.eu/represent_ro.htm),
de la delegațiile din țările care nu sunt membre ale UE (http://eeas.europa.eu/delegations/index_ro.htm)
sau contactând rețeaua Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_ro.htm)
la numărul 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratuit în toată UE) (*).

(*) Informațiile primite sunt gratuite, la fel ca și cea mai mare parte a apelurilor telefonice (unii operatori și unele cabine telefonice și hoteluri taxează totuși aceste apeluri).

Publicații contra cost:

- pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Politica agricolă comună a UE acordă o atenție deosebită nivelului de trai și veniturilor fermierilor. Aproape o treime din bugetul UE este alocat în continuare, în mod direct sau indirect, sprijinirii veniturilor acestora.

Curtea a analizat sistemul instituit de Comisie pentru a măsura veniturile fermierilor și performanța măsurilor UE care vizează sprijinirea veniturilor acestora.

Curtea a observat că sistemul nu este suficient de bine conceput și că datele statistice utilizate pentru a analiza veniturile fermierilor prezintă limitări importante în ceea ce privește cantitatea și calitatea lor.

Curtea recomandă Comisiei să elaboreze un cadru mai cuprinzător pentru furnizarea de informații referitoare la veniturile fermierilor și să consolideze mecanismele existente de asigurare a calității datelor privind veniturile. De asemenea, Comisia ar trebui să definească încă de la început obiective operaționale adecvate, precum și niveluri de referință în raport cu care să poată fi comparată performanța măsurilor UE de sprijin pentru veniturile fermierilor.

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Oficiul pentru Publicații